№ 104 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאַגעבלאַט

היינט 6 זייטען

23-טער יאהרגאַנג | 5 maja 1930 r. | מאָנטאג, ז' אייר פ' (אחרי-קדושים) תר"צ | רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אַדמיניסטראַציע 10047.

בלוטיגע ענדעקישע אוואַנטורעס אין גדיניא

דעלעגאַטן פון ענדעקישן יוגענד-צוזאַמענפאָהר ווערען דורך דער אויפגעבראַכטער בעפעלקערונג געצוואונגען צו פערלאָזען די שטאָט

גדיניא (טעל.) היינט איז דאָ פאָרגעקומען אַ צוזאַמענפאָהר פון ענדעקישע יוגענד און עס איז געקומען צו גרויסע אַוואַנטורעס אין שטאָט.

די אָנטיילנעמער פון צוזאַמענפאָהר האָבען איינגעאָרדענט אַ דעמאָנסטראַציע איבערן שטאָט. די בעפעלקערונג און בעזונדערס די אַרבייטער האָבען זיך פיינדליך פערהאַלטען לגבי דער ענדעקישער יוגענד און אויף דעם באָדען איז געקומען צו געשלעגען. פיל האָבען אַרויסגעכאַפּט רעוואָלווערען און געגומען שיסען.

די אָנגעקומענע פּאָליציי האָט די געשלעגען ליקווידירט אָבער די אַרבייטער זענען געווען אַזוי אויפגעבראַכט צו ענדעקישע דעמאָנסטראַנטען און זייערע לאָזונגען, אַז די לעצטע זענען געצוואונגען געוואָרען צו כאַפּען די פעקלעך און צו פערלאָזען די שטאָט.

מין. פאַטעק געמאַכט אַ באַנקעט דעם 3 מאַי אין מאַסקווע.

מאָסקווע, 4 (ספּעצ.) דעם 3 מאַי האָט דער פּוילישער געזאַנדטער אין מאָסקווע מיניסטער פאַטעק איינגעאָרדענט אַ באַנקעט, אין וועלכען עס האָבען זיך בעטייליגט פאָרשטעהער פון דער סאָוו. רעגירונג מיט ליטווינאָוו'ן בראש. די אַמבאַסאַדאָרען און געזאַנדטע פון פרעמדע מלוכות, דער דיפּלאָמאַטישער קאָרפּוס און הויכע סאָוויעטישע בעאַמטע.

געפאַלענער יודישער סוחר בעגאַנגען זעלבסטמאָרד

לעמבערג, 4. (טעל.)

אין שטעטעל האַלי גראָד איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דער 50 יעהריגער יודישער סוחר מרדכי אונגער. די סבה פון זעלבסטמאָרד איז די שווערע פערצווייפעלטע לאַגע, אין וועלכע דער סוחר האָט זיך געפונען צוליב'ן קריזיס

יודישער זעלנער בעגעהט זעלבסטמאָרד צוליב אַ טראַגישער ליבע

לעמבערג, 4. (טעל.)

דער יודישער זעלנער יונה גאָטסלער איז היינט דאָ בעגאַנגען זעלבסטמאָרד. די סבה פון זעלבסטמאָרד איז אַ אומגליקליכע ליבע.

אימיגראַציע קיין ארץ-ישראל

ירושלים, 4. (יט"א)

עס איז פערעפענטליכט געוואָרען אַ סטאַטיסטיק פון דער איין- און אויסוואַנדערונג פאַר'ן חודש מערץ אין א"י. אריינגעוואַנדערט אין לאַנד האָבען 1068 פערזאָן, דערפון 960 יודען. אויסגעוואַנדערט — 374 פערזאָן, דערפון יודען — 270.

די אַקציע פון מזרחי געגען „ברית שלום".

ירושלים (יטא) דער מזרחי-פיהרער און מיטגליד פון אַדמיניסטראַטיווראַט הרב מייטעלבוים, וועלכער וויילט איצט אין ארץ ישראל, האָט אין אַ געשפרעך מיט'ן פאָרשטעהער פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור ערקלערט, דאָס אין קורצען וועלען זיך לאָזען מערקען די גינסטיגע רעזולטאַטען פון דער „אַגענץ" - טעטיגקייט אין ארץ ישראל. הרב מייטעלבוים האָט אונטערגעשטראָכען, דאָס דער גאַנצער ישוב איז פערביטערט צוליב דער סעפּאַראַטיסטישער טעטיגקייט פון „ברית שלום", וואָס שטערט אויפצובויען אַן אמת'ן שלום אין לאַנד. דער „מזרחי" האָט זיך געווענדעט צו דער לאָנדאָנער עקזעקוטיווע מיט אַ פאָדערונג אָפּצושטעלען די טעטיגקייט פון „ברית שלום". צוליב דעם צוועק ווערען אויך געזאַמעלט אונטערשריפטען אונטער אַ פּעטיציע. „מזרחי" זעצט פאָר ענערגיש די בילדונגס-אַרבייט און בעמיהט זיך צו קאָנסאָלידירען די רעליגיעזע לאַנדווירטשאַפטליכען ישובים. פון די 1000 נייע קאָלאָניסטען משפחות וועט „מזרחי" קאָלאָניזירען 120.

10 טויזענד פונט קאָלעקטיווע שטראָף אויף חברון

ירושלים, 4. (יט"א)

די אַראַבישע פּרעסע טיילט מיט, אַז אויף חברון איז אַרויפגעלעגט געוואָרען אַ קאָלעקטיווע שטראָף פון 10 טויזענד פונט און אויף די אַרומיגע דערפער אַ קאָלעקטיווע שטראָף פון 4 טויזענד פונט. דאָס געלד גייט פאַר די געליטענע יודען אין חברון.

אַראַבער געשאָסען אויף אַ יודישען קאָלאָניסט

ירושלים, 4. (יט"א)

אַראַבער האָבען ווידער אַרויסגעטריבען זייער פיה אויף די תבואה פעלדער פון דער קאָלאָניע קאַלאַנדיע. די אַראַבער האָבען געשאָסען אויף אַ יודישען קאָלאָניסט, וועלכער האָט געוואָלט אַרויסטרייבען זייערע בהמות פון פעלד צום גליק האָט די קויל נישט געטראָפען.

פערזאַמלונג וועגען אויפבוי פון חברון

ירושלים, 4. (יט"א)

דאָ איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג וועגען דער חרוב געוואָרענער יודישער קהלה אין חברון. די פערזאַמלונג איז אָרגאַניזירט געוואָרען פון קאָמיטעט „למען חברון". אָנטייל האָבען גענומען הרב קוק, הרב יעקב מאיר, פאָרשטעהער פון ועד העדרה און ועד לאומי. דער ועד העדרה איז געוואָרען קריטיקירט, ווייל אנשטאָט 50 טויזענד פונט פאַר די געליטענע, האָט ער נאָר בעשטימט 10 טויזענד פונט. דער פאָרשטעהער פון דער „אַגענץ" ה' העקסטער האָט ערקלערט, אַז דער קאָמיטעט האָט געאַרבייט לויט די אָנווייזונגען פון לאָנדאָן. ער האָט צוגעזאָגט צו אינפאָרמירען וועגען די שטימונגען אין די געהעריגע אינסטאַנצען

קאָלעקטיוויזאַציע בעדראָהט די עקזיסטענץ פון 400 יוד. שטעטלעך אין אוקראַינע

נייע 1200 דעקלאַסירטע יודען בעקומען פּראָפעסיאָנעלע בילדונג. - די פריהלינג - קאַמפּאַניע אין די קרימער יודישע קאָלאָניעס איז אין געפאַהר

אַ רייזע עקאָנאָמיסטען ווייזען אָן אין דער סאָוויעטישער פּרעסע, דאָס צוליב דער קאָלעקטיוויזאַציע איז בעדראָהט די עקזיסטענץ פון 400 יודישע שטעטלעך אויף אוקראַינא. דער סטאַטיסטיקער ווייצבלאַט, וועלכער האָט אונטערזוכט די ווירטשאַפטליכע לאַגע פון די יודישע שטעטלעך אין קאַמינקער ראַיאָן שרייבט אין כאַרקאָווער „שטערן", אַז די לאַגע פון די שטעטלעך איז פערצווייפעלט. ווייצבלאַט עמפעהלט ווי אַ מיטעל צו גרינדען מילך-ווירטשאַפטען און קאָנסערווען-פאַבריקען, כדי צו בעשעפטיגען די אַרבייטסלאָזע יודישע בעפעלקערונג אין דעם ראַיאָן.

מאָסקווע (יטא) נייע 1200 דעקלאַסירטע יודען וועלען אין די ערשטע טעג פון מאַי אָנגענומען ווערען אין דער גרויסער לוגאַנסקער פאַבריק און וועלען דאָרט בעקומען פּראָפעסיאָנעלע אויסבילדונג. צו דער אויסשולונג ווערען אָנגענומען אַרבייטס - פעהיגע מענשען אין עלטער פון 18 ביז 35 יאָהר אַלע קורסאַנטען וועלען בעזאָרגט ווערען מיט וואוינונגען און וועלען בעקומען פון דער מלוכה 25 רובל אַ חודש.

די קרימער יודישע קאָלאָניעס וואַרטען מיט אונגעדולד אויף נייע איבערוואַנדערער. דער צופלוס פון נייע איבערוואַנדערער געהט אָבער צו זעהר שוואַך. דער „קאָמזעט" האָט אַרויסגעפאָדערט קיין קרים 2730 פערזאָן צו לאַנדאַרבייט געמעלדעט האָבען זיך נישט מעהר 996. צוליב אַזאַ שוואַכער און לאַנגזאַמער איבערוואַנדערונג איז די יודישע קרימער קאָלאָניעס דראָהט אַ גרויסע געפאַהר דער פריהלינג-פערזיי-קאַמפּאַניע.

מפאת מותו של חברנו היקר נ"ע הלל ווייינטרויב מביעים אנו את צערנו העמוק למשפחתו. חברת „הדרת בחורים" בלודז וסכודניה 22.

איינציגער רעציטאַל-קאָנצערט פון טאַמאַרא באַיי

די טאָכטער פון בעקאַנטען קאַנטאָר סאַלאָמאָן באַיי קומט פאַר דאָנערשטאַג, דעם 8-טען מאַי 1930 אין זאַל „פילהאַרמאָניע"

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

צו די ה"ה גנבים!

איהר ווערט געבעטען געגען בעלוינונג צוריקצוגעבען די 32 פּראָטעסטען און בלאַנקאָ-וועקסלען, וואָס איהר האָט אַרויסגענומען אין דער פירמע „יעליטאַ" זגערשער 26, טעל. 15-188. - דיסקרעציע געזיכערט.

פאַר 6 זל. קיין וואַרשאַ

דערמיט האָב איך דעם כבוד מיטצוטיילען דעם ג' פּובליקום, אַז מיין לוקסוס - אויטאָ אויף 22 מאַן קורסירט נאָרמאַל פון היינט מאָנטאג, דעם 5-טען מאַי 1930. פון לאָדז טעגליכער אָפּפאָהר פון אָגראָדאָוואַ 9 קיין וואַרשאַ פּינקטליך 6 פריה. פון וואַרשאַ טעגליכער אָפּפאָהר פון באָניפראַטערסקאַ 17, 7 אָוונט.

H. KOWALCZYK

בעמערקונג: מיר מאַכען אויפמערקזאַם, אַז דער טעגליכער אָפּפאָהר פון וואַרשאַ איז נאָר פון באָניפראַטערסקאַ (נישט ווי ס'איז פריהער געוואָרען אַנאָנסירט דורך אַ טעות פראַנציסקאַנער)

עפענטליכע וואָרנונג

דערמיט וואָרען איך די פערוואַלטונג פון דער געזעלשאַפט „יעאַס" אין לאָדז נישט אַריינצוציהען זיך אין דעם לאָקאַל וואָס זי האָט געדונגען אויף קילינסקיעגאָ № 49 ווייל געגען דעם לאָקאַטאָר איז פערפיהרט אַ פּראָצעס וועגען עקסמיסיע. פאַר ביינוויליג אַרויסדרעהען זיך פון דירה-געלד, וואָס ער איז שולדיג פאַר אַ יאָהר 3.200 זל. אויך אַלע אַנדערע ווערען געוואָרענט די טייל-וואוינונג קילינסקיעגאָ 49 פראַנט ערשטען שטאָק נישט צו דינגען.

די הויז-אַדמיניסטראַציע.

ווינער אָרטאָפּעדישע פּראַצאָווניע

— אונטער אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר ספּעציאַליסט — מאַכט לויט גיפּס-מאָדעלען וועקלאַדקעס געגען פלאַטע פיס קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען און אַפּאַראַטען א. ז. וו. גדאַנסקאַ 28, וו. 1, פון 5–7 אָוועגד

3000 דאָלאַר

ווערען אויף ערשטען נומער פון אַ זיכערער היפּאָטעק אין בעסטען צענטרום פון שטאָט פּיעטרקאָווער גאַס פון זאָפאָרט געזוכט. אָפערטען אָפּצוגעבען אין אַדמי' "לאָדזער טאָגעבלאַט" פאַר „Alfa".

דאַנקזאַגונג.

די אַלע דאַמען און הערען ווי אויך דער יוגענד, וואָס האָבען זיך בעטייליגט אין אָפּצייכנונגס-טאָג און מיטגעווירקט צום ערפאָלג לטובת דעם פעראיין „הכנסת כלה וגמילת חסדים" דריקען מיר אויס אונזער האַרציגסטען דאַנק.

די פערוואַלטונג פון „הכנסת כלה וגמילת חסדים" וואָלבאָרסקאַ 20

Dr. med. H. Lajchter

צאָהן-כירורג

קיפער, דזשאָנסלעס גומען, צינג-קראַנקהייטען א.ד.ג.

האָט זיך איבערגעצויגען

אויף זשעלאָנאַ 9, טעל. 149-66 1 שטאָק פראָנט

Dr. med. E. Reicher

ספּעציעל אַרצט

פאַר הויט האָר און וועגערישע קראַנקהייטען דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטראָ-טעראַפּיע פּאָלודניאָוואַ 28 נעהמט אָן פון 8–10 פריה 12–2; 7–8.30 אָוו. זונטאָג פון 9–2 פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען

Dr. Niewiażski

אַנדזשעיאַ 5 טעל. 15940

נעמט אָן פון 8–10 פריה און פון 5–8 אָוועגד.

ספּעציאַל אַרצט

פאַר סיפיליס, טריפּער און מענער-שוועכע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייט

קאָנסטאַנטינער 9 טעלעפאָן 127-81

שפּרעכשטונדען 12–2 און פון 5–7 נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17, פון 2 ביז 3 נאָכמ'

ענגלאנד שיקט שיפען מיט מיליטער קיין אינדיען

די פראגע וועגען דער כותל-מערבי-קאמיסיע פאר'ן פעלקער-בונד

שיפען מיט מיליטער קיין אינדיען

מילאנד, 4. (ספ.) פון מאלטא איז היינט אפגעשיקט געווארן א שיף מיט ענגליש מיליטער קיין אינדיען. אין מאלטא איז איינגעפיהרט געווארן א צענזור פאר דעפעשען, וועגען דער באוועגונג פון ענגלישען מיליטער.

די קאמיסיע פאר די ענינים פון כותל-מערבי

גענף (יטא) ווי עס דערוויסט זיך דער פארשטעהער פון דער יט"א, איז רעזאלוציע אין פעלקער-בונד סעקרעטאריאט נאך נים ערהאלטען געווארן קיין שום פארשלאג פון דער בריטישער רעגירונג וועגען אוועקצושטעלען אויפ'ן טאג-ארדנונג פון דער קומענדער סעסיע פון ראט פון פעלקערבונד, וועלכע עפענען זיך דעם 22 מאי, די פראגע וועגען דער בעשטימונג פון דער כותל מערבי קאמיסיע ווי בעקאנט דארף די בריטישע רעגירונג פארשלאגען די נעמען פון די דריי מיטגלידער פון דער קאמיסיע און די קאנדידאטען דארפען בעשטעטיגט ווערען דורך דעם ראט פון פעלקער-בונד. מען נעמט אן, אז די ענגלישע רעגירונג וועט נאך פאר'ן 12 מאי ארדער בעת די זיצונגען פון ראט אוועקשטעלען די פראגע אויפ'ן טאג-ארדנונג און פארלעגען די נעמען פון די פארגעשלאגענע קאמיסיע-מיטגלידער.

פייערליכע עפענונג פון דער ווארשאווער האנדווערקער-קאמער

ווארשא, 4. (מעל) היינט איז פארגעקומען די פייערליכע אפיציעלע עפענונג פון דער ווארשאווער האנדווערקער קאמער.

באלד אין דער פריה זענען פארגעקומען פייערליכע גאטעס דינסטען פאר די קריסטליכע האנדווערקער אין דער קירך און פאר די יודישע אין דער סינאגאגע. העכער 4000 יודישע האנדווערקער זענען געקומען אין דער סינאגאגע צום גאטעס-דינסט. נאכדעם ווי קאנטאר קוסאווצקי האט גזונגען עטליכע קאפיטלעך תהלים האט פראפ. ד"ר משה שאר געהאלטען א רעדע מעניניא דיומא דערנאך האבען די יודישע האנדווערקער, וואס זענען ארגאניזירט אין 28 צעכען געבילדעט א צוג מיט פעהנער און ארקעסטער, וואס האט צוזאמענגעטראגען אויף אלטשטאט מיט'ן צוג פון די פוילישע האנדווערקער און צוזאמען מארשירט צום נייעם לאקאל אויף שקאלנא, וואו עס איז פארגעקומען דער חנוכת הבית פון לאקאל פון דער האנדווערקער קאמער.

פון דארט איז דער צוג געגאנגען אוועק צום קבר פון אומבעקאנטען זעלנער און דערנאך צום שטאט-ראט, וואו עס איז פארגעקומען א פייערליכע אקאדעמיע און דער שטאט-פרעזידענט האט געהאלטען א ווארימע בעגריסונגס-רעדע.

מצד די יודישע האנדווערקער האבען זאין שטאט ראט גערעדט ראבינער [illegible] אנד.

נאך דער אקאדעמיע איז פארגעקומען א באנקעט פאר 300 פערזאן. אויפ'ן באנקעט האבען גערעדט: פראפ. שאר, דעפוט. ראסנער און ווידערנפעלד

ערפאלגרייכער קאמף מיט'ן הייזשעריקען-געפאהר אין ארץ-ישראל

ירושלים (יטא) ווי עס ווערט מיטגעטיילט, האט דער ענערגישער קאמף מיט'ן הייזשעריקען-געפאהר אין ארץ ישראל געבראכט פאזיטיווע רעזולטאטען. א ריזה געביטען איז געלונגען אפצוהיטען פון די הייזשעריקען-לאגערען. ביז איצט זענען פארניכטעט געווארען 2648 טאן הייזשעריקען און 168 160 קילאגראם הייזשעריקען-אייער.

די יודען פון אינדיען ווילען ווערען אויס „אייראפעער"

באמבעי, 4. (יט"א) די יודען אין אינדיען, וועלכע צעהלען 25 טויזענד נפשות האבען אפגעגעבען א מעמאראנדום צום וויצע קעניג פון אינדיען, אין וועלכען זיי בעטען, אז מען זאל זיי צולאזען דער ראטגעבענדער קערפערשאפט ביי דער רעגירונג. ביז איצט האט מען די יודען פערעכענט צו די אייראפעער, און אלס אזעלכע האבען זיי נישט געהאט קיין וואהל-רעכט צו די אינסטיטוציעס, וואס זענען געשאפען געווארען פאר די איינגעבוירענע.

א דעלעגאציע פון די אינפלוסרייכסטע יודען אין אינדיען איז צו דעם צוועק אפגעפאהרען קיין לאנדאן.

ענטדעקט א באנדע קאקאאין שמוגלער

בערלין, 4. (ספ.) די בערלינער פאליציי האט ענטדעקט א באנדע קאקאין שמוגלער. איינער פון די פיהרער פון דער באנדע איז א געוויסער פליישמאן פון גאליציען.

נעכטיגער טאג איז ווין אדורך רוהיג

ווין, 4 (ספעצ.) דער היינטיגער טאג איז דא אדורך רוהיג. די מורא פאר דעמאנסטראציעס פון ארבייטער און היימווער-לייט איז געווען אן אומזיסטע.

נייער קאנאל פון 80 קילאמעטער לאנג.

סעווילא, 4 (סעצ.) דא איז געעפענט געווארען א גרויסער קאנאל, וואס האלט 80 קילאמעטער לאנג.

נעכטיגע גענעראל-פערזאמלונג אין צענטראלען סוחרים-פעראיין (פעטריק. 10)

נעכטען אווענד איז אין איינענעם לאקאל (פיעטריק. 10) פארגעקומען די אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג פון צענטראלען סוחרים-פעראיין. די פערזאמלונג ווערט געעפענט דורך פרעזעס רעד. ע. האמבורסקי. דעם פארזיץ האט געפיהרט ראטמאן י. מ. ביאלער. נאך די טעטיגקייט און קאסע בעריכטען איז געוועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג פון פאלגענדע ה"ה:

רעד. עמנואל האמבורסקי, אינזש. ג. פראשקער, י. דענגשטיין, מ. האלפערין, וואלינסקי, ראטמאן י. מ. ביאלער, י. ל. מארגאליעס, מאריץ ביאלר, ל. ראזענבוים, ל. מאזור, א שטיינשניידער און ס. בראנאווסקי.

קאנדידאטען: נת ראזענבלום, י. יאשונסקי, מ. קרענציער, מ. נארדאן, ראזענמוטער און קאראטשינסקי.

רעוו. קאמיסיע: ס. קאלמאנאוויטש, יאקוב נעדמאן, ה. לובאשיצקי, ניסענבאום און ביסטער.

ס'איז אויך אויסגעוועהלט געווארען א שידם-געריכט - קאמיסיע פון 60 פערזאן

אויספיהרליכער בעריכט — מארגען.

זיך געראטעוועט און א צווייטען יוד געשטויסען צום אומגליק

(—) נעכטען 2 מיטאג איז פון דער יודישער גאס אנגעקומען און אומפעטעם עפעס א אומבעקאנטער יודישער יונגערמאן און געוואלט דורכגעהן די ברוק אין דער ריכטונג צום אלטען מארק. אין וועלכען מאמענט איז אנגעפאהרען דער אויטא נומער 22 פון זגערזשער גאס. דערזעהענדיג דעם אויטא האט דער דורכגעהער א שטויס געטון פאראויס א צווייטען דורכגעהער דעם יוד מרדכי לעאן און אליין איז ער שנעל דורך די גאס. מרדכי לעאן אבער איז פון שטויס אומגעפאלן און איידער מען האט אוהם בעוויזען צו דערלאנגען הילף איז ער איבערגעפאהרען געווארען פון אויטא און האט צובראכען א פוס.

פאגאטאוויע האט אוהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די פייערליכע עפענונג פון יודישען טאפעצירער-צעך אין לאדז.

(ס) אין איינענעם לאקאל אויף פאלודניאווא 4 איז נעכטען אווענד פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון יודישען טאפעצירער-צעך אין אונזער שטאט.

דער לאקאל איז געווען אויסטאפעצירט, ווי עס פאסט פאר טאפעצירער: פיין, עלעגאנט און בעל-מלאכה'ש.

די פארמעלע עפענונג פון צעך האט דורכגעפיהרט ד"ר לוקאשעווסקי, דער נאטשעלניק פון אינדוסטריע אמט ביים מאגיסטראט אלס פארזיצער איז בעשטימט געווארען דיר. ב. ארדינאנס, אלס בייזיצענדע אינזש. זעשלינסקי און פארשטעהער פון קריסטליכען טאפעצירער-צעך.

די וואהלען פון טאפעצירער-צעך האבע זנעבראכט פאלגענדע רעזולטאט: סטארשי: ה' בערל ווייסבערג, פאר-סטארשים: דונקעלמאן, וואלף און ש. קאראבאנאו.

ווי דער שטייגער, ווערען געהאלטען א גאנצע רייהע בעגריסונגס-רעדעס דורך פארשטעהער פון אנדערע יודישע צעכען, קריסטליכע צעכען, דער ארקעסטער שפילט נאך יעדענ'ם בעגריסונג א „טוש" און די פייערונג ענדיגט זיך מיט א באנקעט פאר די בעלי-שמחה און זייערע געסט.

פון דער ספארט-וועלט

די ליגע מייסטערשאפטס-מעטשעס נצחון פון „ל. ק. ס."

„ל. ק. ס." — „טשארני" 1:3 (0:2)

נעכטען 5 נאכמ. איז אויפ'ן „ל.ק.ס. פלאץ פארגעקומען א ליגע - מייסטערשאפטס-מעטש צווישען „ל. ק. ס." און „טשארני" פון לעמבערג.

ביידע מאנשאפטען זענען אויפגעטרעטען מיט זייערע גוטע שפילער.

שוין ביז צו דער פויזע פיהרט שוין „ל. ק. ס." 2:0 נאכ'ן זייטען-וועקסעל שיסען ביידע מאנשאפטען יעדער צו 1 טויער.

דער מעטש ענדיגט זיך 3:1 לטובת „ל.ק.ס."

טויערן פאר ל.ק.ס. האבען געשאסען קרול 2, און טאדעאושעוויטש 1.

פאר „טשארני" דער האלב - לינקער שטורמער.

„ווארשאוויאנקא" — „קראקאוויא" (1:0) 3:1

ווארשא (טעל.) „ווארשאוויאנקא" האט געשפילט א ליגאווע מעטש מיט „קראקאוויא".

„קראקאוויא" איז געווען פיל בעסער פון „ווארשאוויאנקא" און האט אויך א פערדינטען נצחון.

„קראקאוויא" האט געשאסען 3 טויערן, דאגעגען ווארשאוויאנקא 1 טויער.

קינדער שפילען זיך אין מלחמות

און פערוואונדען שטערבליך א 7 יעהריג יונגעל

(§) אין הויף פון הויז אויף פאר-ווישעסקא 21 האבען קריסטליכע קינדער זיך געשפילט אין מלחמות פון ווייסע מיט רויט-הויטיגע. בעת'ן שפילען זיך האט איינער פון קריגערישען שבט גע-טראפען מיט א האקען אין בויך פון 7-יעהריגען אנפיהרער פון די „ווייסע חיות" זביגניעוו סארנעצקי א זוהן פון א לעהרער. אין א געפעהרליכען צושטאנד איז דער פערוואונדעטער אפגע-פיהרט געווארען אין שפיטאל.

געוואלט זעהן קינצעגמאכער און אראפגעפאלען פון 3 שטאק אויפ'ן ברוק

(§) אין הויף אויף מלינארסקא 9 זע-נען נעכטען געקומען קונצענמאכער און געמאכט קאזשאלקעס. עס זענען זיך צו-זאמענגעלאפען ווי דער שטייגער קינדער אין דערוואקסענע, אויך די באלקאנען און פענסטער זענען געווען בעלאגערט.

אין א געוויסען מאמענט האט דער 14-יעהריגער וואלף רודניצקי זיך צו שטארק ארויסגעבויגען פון פענסטער פון 3-טען שטאק און איז אראפגעפאלען אויפ'ן ברוק.

עס איז באלד ארויסגערופען געווארען פאגאטאוויע, וואס האט דעם אומגליק-ליכען יונגעל מיט א צובראכענעם פוס פיהרט געווארען אין שפיטאל.

לעזט און אבאנירט דאס „לאדזער טאגעבלאט"

רעגיסטראציע פאר ארבייטס-לאזען-שטיצע פאר אפריל

היינט, מאנטאג, קומט פאר די רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע אויף ווינטער-שטיצע פאר'ן חודש אפריל. רעגיסטרירען זענען בערעכטיגט די אלע, וועלכע האבען גענאסען פון דער שטיצע אין פאריגען חודש.

ארבייטסלאזע, וואס איינ פאמיליע-מיטגליד פון זייער הויז איז בעשעפטיגט, זענען נישט בערעכטיגט צו נע-מען פון דער ווינטער-שטיצע.

די רעגיסטראציע וועט פארקומען אויף פאמארסקא 18 פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

היינט, מאנטאג, דארפען זיך רעגיס-טרירען די, וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט —

TUWZŽ

צו דער רעגיסטראציע מוזען מיט-גענומען ווערען די פעסער און די אר-בייטסלאזען-לעגיטימאציעס.

פערזאמלונג פון עולי-פוילן

היינט, מאנטאג האלב 9 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (ציגעל גאס 4) א פער-זאמלונג פון צוריקגעקומענע פון ארץ-ישראל. אין דער פערזאמלונג בעטייליגט זיך דער וויצע בירגערמייסטער פון תל-אביב, ה' אברהם לערנער, וועל-כער וויילט איצט אין לאדז.

האט איהר שוין בעזוכט „רויטמאנאווקע"?

יעדער לאדזער דארף בעזוכען און בעוואונדערן די פרעכטיגע ניי-אויסגעבויטע זומער-וואוינונג פון ה' רויטמאן אין ווישניאווא-גורא

נישט ווייט פון לאדז איננאנצען א האלבע שעה רייזע פון אונזער פערוי-כערטען און פערפעסטעטען לאדז, אין ווישניאווא-גורא, איז אויסגעבויט גע-ווארען א ווינקעלע, וואס האט מיט איהר שעהנקייט און אייראפעאישקייט נישט צו שעמען מיט אלע אייראפעאישע זו-מער-וואוינונגען.

די טעג איז דעם שרייבער פון די שירות אויסגעקומען צו בעזוכען די נישט-לאנג אויסגעפערטיגטע זומער-וואוינונג „רויטמאנאווקע". די ווילעס וואס זענען אויסגעבויט געווארען פון דעם היגען איינוואוינער ה' רויטמאן שטייגען איבער מיט זייערע פראכט און עלעגאנץ די אלע ביז איצט געבויטע זומער-וואוינונגען ארום לאדז. די ווילעס וואס ענטשפרעכען אלע כללים פון דער מאדערנער בוי-טעכניק, געפונען זיך אין סאמע הארץ פון דעם געזונטען, טרו-קענעם ווישניאווע-גורער וואלד און בא-דען זיך אין א ים ליכט.

די וואוינונגען זענען הויך און לופטיג יעדע וואוינונג האט א פערגלאזטע ווא-רענדע, און אנדערע בעקוועמליכקייטען ווי אין די נייע שטעטישע הייזער. דער אינהאבער ה' רויטמאן האט נישט גע-שאלעוועט קיין מיה און געלד, אזוי, אז מיט רעכט קען מען זאגען, אז רויט-מאנ'ס ווילעס און ווישניאווא גורא זי-נען די „בשמים-ביקסלעך", וואס פער-כאפען דאס אויג מיט זייער שעהנקייט פערברענגען א זומער אין „רויטמאנאוו-קע" איז א קור. וואס מוז האבען א גו-טע ווירקונג אויף דעם אויסגעמאטער-טען שטאט-מענש און פערמאטערטען שול-קינד.

ס'וואלט געווען ראטזאם, אז די וואס האלטען ביי פאהרען קיין אויסלאנד זאלען פריהער בעזוכען „רויטמאנאווקע" אין ווישניאווא-גורא.

מ. ס-ל.

זיך דאס לעבען גענומען פון ארבייטסלאזיגקייט און נויט

טראגעדיע אין א יודישער ארבייטער שטוב

(§) נעכטען איז פאגאטאוויע ארויס-גערופען געווארען אויף דזיקא 5, וואו עס איז בעגאנגען זעלבסטמארד אין דער וואוינונג פון איהרע עלטערן די 19 יעהריגע חיה מיינגער.

נאכ'ן אויספלומפען דעם מאגען ביי דער זעלבסטמערדערין האט דער פא-גאטאוויע דאקטאר זי און א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די סבה פון זעלבסטמארד איז ווייל חיה מיינגער איז געווען די איינציגע שפייזערין אין הויז. מיט א חודש צו-ריק האט זי פערלוירען דעם פאסטען און ווען קיינדיג איבערטראגען דעם הונגער האט זי בעשלאסען זיך ס'לעבען צו נעמען.

דעם פאגאטאוויע - דאקטאר האט זי געזאגט, אז זי בעדויערט פאראוואס מען ראטעוועט זי, ווייל סיי ווי סיי וועט זי נאכאמאל זיך דאס לעבען נעמען.

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר עמפ-אן פון 6 ביז 7 אין אוונט.

ניט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען ניט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16

טעלעפאנען: רעדאקציע 10057. אדמיניסטראציע 100.47

פוילען וויל נישט קיין מלחמה.

די סאנאציע-פרעסע האט פארגע- ווארפען דעם אוקראינישען מנהיג ראמאן דמאווסקי, אז מיט זיינע אלארם-ארטיקלען וועגען סאוויעט-רוסלאנד איז ער נאך אויסען געוועזען צו לייגען שטיינער אונטער די פיס פון דער איצטיגער רעגירונג, פערשווארצענדיג איהר פנים מיט עפעס אגרעסיווע כוונות בנוגע די סאוויעטען. נישט ארײנלאזענדיג זיך אין א חקירה, צי דמאווסקי'ס כוונות זענען ווירקליך געוועזען אזעלכע ענג פארטייאיש. אדער נישט, מוז מען אבער פעסט- שטעלען, אז הגם די טענדענץ איז נישט געוועזען קיין גאנץ ריינע, איז אבער דער רעזולטאט געוועזען א זעהר גוטער. די גאנצע פוילישע פרעסע האט פעראור- טיילט יעדען געדאנק וועגען עפעס א בע- וואפענטען קאנפליקט מיט די סאוויע- טען און מיניסטער זאלעסקי האט גאנץ אפיציעל אפגעלייקענט אין אמעריקא אלע קלאנגען וועגען בלוטדורשטיגע פיינד- ליכע כוונות בנוגע רוסלאנד.

אלץ וואלט זיך געענדיגט כפי טוב, ווען נישט דערזעלבער דמאווסקי וויל- נישט געמאן עפעס אבערישע טובה דעם רעדאקטאר פון ווארשעווער בלעטעל: „קאמף מיט'ן באלשעוויזם". דער רע- דאקטאר פון דעם בלעטעל ה' אלעקס- סאנדער גלאס האט ליב אומעטום אריינ- צושטעקען די נאז און ער האט זיך אריינגעמישט אינ'ם ויכוח צווישען דמאווסקי'ן און דער סאנאציע. ער האט אין זיין בלעטעל אנגעשריבען אן ארטי- קעל א. נ. „דער קאמף מיט'ן באלשע- וויזם, און די מלחמה מיט רוסלאנד". אין דעם דאזיגען ארטיקעל לאזט ער זיך ארײן אין זעהר לאנגע חקירות וועגען א מלחמה מיט רוסלאנד, און ער קומט צום אויספיהר, אז נאר א מלחמה, האט וועט נישט האבען קיין שום אגרעסיווע פערלאפעדישע צוועקען וועט אפשוואכען די באלשעוויסטישע רעגירונג. די מלח- מה דארף האבען בלויז דעם ציל צו פערניכטען דעם באלשעוויזם.

פון דער דאזיגער נארישער פלאפלע- ריי וואלט מען געקענט ארויסצודרינגען, אז די ענגלענדער זענען יעדנפאלס גרייט צו פיהרען א מלחמה מיט רוסלאנד, זיי שטעלען נאר דערביי געוויסע בעדינגונ- גען. מען דארף נישט זיין קיין גרויסער פאליטיקער, אום צו פערשטעהן, אז די דאזיגע פערשלאגען וועגען נאר עליל צו פערשארפען די בעציהונגען צווישען פוילען און רוסלאנד.

עס איז גאנץ קלאר, אז די ווערטער פון ה' גלאס דארפען נישט גענומען ווע- רען ערנסט, און קיינער, אויסער די פרא- ווינצער ענדעקישע פרעסע, טראקטירט אוהם טאקע נישט ערנסט.

טראץ דעם מוז מען פעסטשטעלען, אז דער דאזיגער ארטיקעל, האט געגעבען דעם ווילען פון דעם שרייבער, געהאט פונקט אזא גוטע ווירקונג, ווי די ארטיקלען פון ראמאן דמאווסקי. די סאנאציע-פרעסע האט אויף דעם דאזיגען ארטיקעל געענטפערט מיט א תשובה, וואס איז זעהר שטארק דורכגעדרונגען אין פאציפיסטישען גייסט און דאס וועט איינמאל פאר אלע מאל מוזען פערשליסען די מיילער פון אלע רכילות'- ניקעס, וואס רעדען אין דער איצטיגער רעגירונג עפעס אגרעסיווע און קריגע- רישע כוונות בנוגע רוסלאנד.

די „גאזעטא פאלסקא" ברענגט די ידיעה פון דעם דערמאנטען בלעטעל, וואס שרייבט עפעס וועגען קלאנג, אז אין די מיליטערישע קרייזען פון א געוויסער פאליטישער גרופירונג הערשט א מלחמה-שטימונג געגען רוסלאנד, און די דאזיגע גרופע חלומ'ט וועגען שאפען אן'אונאפהענגיגע אוקראינישע רעפו- בליק. „גאזעטא פאלסקא" בעצייכענט די דאזיגע ידיעה אלס נארישע בלאט- קע, און אז די רעדאקטארען פונ'ם דער- מאנטען בלעטעל און זייערס גלייבען זענען נרייט מיט זייערע נארישע בלוי- דערייען איינצווויקלען פוילען אין א מלחמה

דאס איז א קלארע און שארפע שטע- לונג, און מיר קאנען זי נאר פון גאנ- צען הארצען בעשענקען מיט אפלאדיס- מענטען

ד"ר וו. ב.

יודישע נייעס.

—:0:—

וויפיל יודען שטודירען אין ווילנער אוניווערזיטעט

ווילנע (יטא) אין פערגאנגענעם ווינ- טער-סעמעסטער האט די צאהל יודישע סטודענטען אויף דער ווילנער אוניווער- זיטעט בעטראפען 1.156 אויף דער אל- געמיינער צאהל 9377 סטודענטען. אויף דעם יורידישען פאקולטעט האבען שטו- דירט 553 יודען, אויף דעם מעדיצי- נישען — 871 יודען און אויף דעם פי- לאזאפישען 732 יודען

פארטרעט פון חיים נחמן ביאליק, א מתנה פון ליטעראטען-פעראיין

ווארשא (יטא) א גרופע מיטגלי- דער פון פעראיין פון יודישע ליטערא- טען און זשורנאליסטען אין ווארשא האט אבגעקויפט ביי דעם בעקאנטען פארטרעט-מאלער פעליקס פרידמאן דעם פארטרעט פון חיים נחמן ביאליק. די דערמאנטע גרופע האט דעם פאר- טרעט געשאנקען דעם פעראיין און דאס בילד איז אויפגעהאנגען געווארען אין גרויסען זאל פון ליטעראטען-פער- איין.

גרויסער ערפאלג פון א יונגען יודישען מוזיקער.

בודאפעשט (יטא) לעצטענס האט בען דא ערווארבען א גרויסע פאפולא- ריטעט די קאמפאזיציעס פון 22-יעהרי- גען יודישען מוזיקער זאללאן בארטאס. די לידער פון יונגען יודישען קאמפאזי- טאר האבען זיך שטארק פערשפרייט און ווערען געזונגען דורך אלע שיכטען פון דער בעפעלקערונג.

וועלט-קאנגרעס פון יוד. יוגענד אין חודש אויגוסט.

גענף (יטא) אנהויב אויגוסט וועט דא פארקומען א וועלט-קאנגרעס פון דער יודישער יוגענד, וואס ווערט צו- זאמענגערופען דורך דעם „וועלט-פער- באנד פון דער יודישער יוגענד" (פאריז) צוזאמען מיט א רייהע אנדערע בעדייטענ- דע ארגאניזאציעס פון דער יודישער יוגענד אין אמעריקא, דייטשלאנד און אנדערע.

א גרוס פון יודישען ישוב אין ניי-זעלאנד

(א בריף פון אויסטראליען)

דער ישוב אין ניי-זעלאנד איז זעהר א יונגער. דאס לאנד פערנעמט א שטח פון 270 טויזענד קוו. קילאמעטער און געפינט זיך אונטער דער ענגלישער ממשלה. אין דער הויפט-שטאט וועלינג- טאן (120 טויזענד איינוואוינער) גע- פינען זיך עטליכע הונדערט יודען, וועל- כע האבען אהער געוואנדערט פון פער- שידענע לענדער מיט 25—30 יאהר צו- ריק.

די דאזיגע יודען זענען כמעט אינגאנ- צען אסימילירט און זענען נאך גרעסע- רע פאטריאטען, ווי די ניי-זעלאנדער אליין.

די איינציגע סימנים פון זייער יודיש- קייט איז די שוהל, אין וועלכער עס ווערט געדאווענט אויף ענגליש עטליכע מאל אין יאהר, און א קלוב, וועלכער ווערט אנגערופען: „יודישער סאציאלער קלוב". אין דאזיגען „סאציאלען" קלוב ווערט געשפילט קארטען און ביליארד און דאס איז די איינציגע ארבייט פון קלוב עס איז אויך פאראהאן א יודישער פרויען-קלוב, וואו מען פערגעסט זיך מיט טאנצען.

נאך גרויסער מיה איז געלונגען צו שאפען א גרופע פון 10 פערזאן, וועלכע רעדען יודיש און א דאנק זייער איניציא- טיווע איז געגרינדעט געווארען א יודי- שער קולטור-פעראיין, וועלכער האט מיט עטליכע חדשים צוריק דורכגעפירט אווענדען, געווידמעט דער מאדערנער יודישער ליטעראטור. דאס זענען די ערשטע אווענדען אויף יודיש זינט דער געשיכטע פון ניי-זעלאנד.

די גרופע האט געהאט אויסצושטעהן גרויסע צרות ביים ארגאניזירען די אווענדען צוליב דער געוואלדיגער אפ- געשטאנענקייט אפילו פון די „יודיש- רעדער". עס זענען ארגאניזירט געווא- רען 4 אווענדען און עס איז א סברא, אז קיין פינפטער וועט אזוי גיך ניט איינ- געארדענט ווערען...

אין וועלינגטאן געפינט זיך אויך דער ניי-זעלאנדישער פארלאמענט, וועלכער האט צוויי גאלעריעס: איינע פאר מע- נער און די צווייטע פאר פרויען. די פרויען זיצען טאקע גאנצע טעג און אנ- שטאט אויסצוהערען די רעדעס פון די דעפוטאטען, פיהרען זיי אוים פערשידע- נע האנד-ארבייטען.

די לייבאר-פארטיי איז דער שטארקסט- ער כח אין לאנד, דאך האט די פאר- טיי נוט קיין טעגליכע צייטונג, נאר בלויז א וואכענבלאט, דער „וואכער".

ס'איז אויך פאראהאן א קליינע קאמוני- סטישע פארטיי.

די לויגען פאר קוואליפיצירטע ארבי- טער זענען דא גענוג הויכע. א שניידער- ארבייטער פערדינט פון 7 ביז 10 פונט א וואך. אזוי איז אויך דער לוין אין אנדערע פאכען, ווי שוסטער און מעטאל ארבייטער.

ארבייט קענען געפינען נאר קוואלי- פיצירטע ארבייטער אבער א בעוואוסט זיניגער ארבייטער קען קיין סביבה ניט געפינען און דאס צווינגט אונדז אפט מאל צו אנטלויפען פון ניי-זעלאנד.

נ—סקי.

—:0:—

די פארשריטען פון דער י.ק.א.-קאלאניזאציע אין ארגענטינא

פאריז (יטא) דאס הויפט-ביורא פון יק"א אין פאריז האט בעקומען מיט- טיילונג פון בוענאס-איירעס וועגען דער ערפאלגרייכער קאלאניזירונג פון 27 יו- דישע פויערים-משפחות פון מארמא- ראש-שיגעט און באלא-סלאטווינא (קארפאטען-רוסלאנד) אין דער יק"א קאלאניע ענטרעריא אין ארגענטינא. יעדע משפחה האט בעקומען 25 העק- טאר ערד. די איינארדנונג פון די נייע קאלאניסטען איז דורכגעפיהרט געווא- רען שנעל און צופרידענשטעלענד. די יק"א האט בעזארגט די נייע קאלאניס- טען מיט דעם נויטיגען לעבעדיגען און טויטען אינווענטאר. די דערוואקסענע קינדער פון די נייע קאלאניסטען זענען איינגעארדענט געווארען אין די שכנות- דיגע קאלאניעס, וואו זיי בעקומען די נויטיגע אויסבילדונג און האבען אויך געוויסע הכנסות. די נייע קאלאניס- טען פערזיצען גלייך 5 העקטאר מיט קוקורודזשע און 2 מיט קארטאפעל. די יק"א בעמיהט זיך אויך צו בעפרידיגען די געזעלשאפטליכע און רעליגיעזע בעד- ערפענישען פון די נייע איבערוואנדע- רער. עס ווערט געבויט פאר זיי א שול- בנין, וואס וועט פראוויזאריש דינען אויך אלס שוהל. עס ווערען געמאכט פארבערייטונגען צו שטעלען א מקוה. די יק"א ערהאלט איצט פיל ווענדונגען פון יודישע משפחות אין טראנסילוואניען, אונגארן און אנדערע לענדער, וועלכע בעטען צו קאלאניזירען זיי אין ארגענ- טינא אויף די זעלבע בעדינגונגען. די יק"א איז גרייט צו קומען צו הילף די יודישע פויערים-פאמיליעס, וואס זענען צוליב דער שווערער ווירטשאפטליכע לאגע געצוואונגען צו עמיגרירען.

גוים נעמען זיך צו יודיש

כאראקטעריסטישער פאל אין דעטראיט.

אין „קענעדער אדלער" לייענען מיר: אז יודען ווארפען אוועק יודיש אפילו אין יענעם לאנד, וואו יודיש האט גע- זאלט קריגען א מלוכה-סטאטוס, האבען גוים זיך גענומען צו יודיש דוקא אין אמעריקא, אין דער שטאט פון גרויסע אמעריקאנער „עפּושענס" — דעטר- ראיט.

שוין א לענגערע צייט, אז אין איינעם פון די גרויסע דעטראיטער שפיטאלען האבען די בארמהערציגע שוועסטערן איינגעזעהן, אז זיי קאנען זיך אהן יו- דיש נישט בעגעהן. עס קומט זיי אוים צו האנדלען מיט יודישע פאציענטען, וועלכע פערשטעהען נוט קיין ענגליש און אזוי שנעל, ווי זיי האבען זיך גאר איבערצייגט, אז יודיש איז א שפראך, וואס מען קאן קאן אויסלערנען אהן אובריגע שוועריגקייטען, האבען זיי איינגעלאדען א לעהרער, וועלכער האט אנגעפירט אני- אמת'ן יודיש-קלאס אין דעם שפיטאל. די שוועסטערן האבען זיך פלייסיג גענו- מען צו דער ארבייט און אין א גאנץ קורצער צייט האבען זיי זיך אויסגע- לערנט גענוג, צו קענען זיך צונויפרעי- דען מיט זייערע יודישע פאציענטען.

אינטערעסאנט איז אבער דאס, וואס ביי דעם אליין האבען זיי זיך נוט אפ- געשטעלט דער אפעטיט איז זיי געקו- מען מיט'ן עסען. לערנענדיג יודיש האבען זיי אויסגעפונען, אז די שפראך האט א גרויסען העברעאישען עלעמענט און כדי צו קענען די שפראך גוט, מוז מען אויך קאנען העברעאיש, האבען זיי לאנג נוט געטראכט און אויפגענומען העברעאיש אויך. אין דעם לערנען האבען זיי זיך פעראינטערעסירט מיט גע- וויסע יודישע שרייבער, בקיצור, עס האלט דערביי, אז די דעטראיטער גוי- אישע בארמהערציגע שוועסטערן זאלען ווערען אמת'ע יודישוסקעס

נאך מעהר, אפילו יודישע שוועסטערן פון די דעטראיטער שפיטאלען האבען זיך שוין אויך א נעם געטאן צו לערנען יודיש, און דאס איז ווידער א בעווייז, אז יודען נעמען זיך צו יודישע זאכען ערשט נאכדעם, ווי זיי, די דאזיגע זא- כען, קריגען אנערקענונג ביי די גוים. עס הערט זיך, אז אנדערע דעטראיטער שפי- טאלען געהען נאכמאן דאס זעלבע, און אויב עס זאל אזוי אנהאלטען, קאן זיך מאכען, אז די אמת'ע ירושלים דיודיש, זאל זיין נוט מינסק, ווי מען האט פרי- העד געמיינט, נאר דעטראיט, מישוגען..

א קאפעלע הומאר

ווערטלעך און שטעכווערטלעך

וואס יודינעס זאגען.

זאגט א יודינע (נישט קיין נאר): איך קען 3 פערהייראט פארעל, וועלכע איז פונקט צוויי קעפ אהן איין-איינציגען געדאנק.

און א צווייטע יודינע (נאך א קליגערע) זאגט זיך אזוי: הינטיגע ווייבלעך קריגען קנייטשען אויפ'ן פנים, איהר ווייסט פון וואס? פון זארגען ווי אזוי מען זאל נישט קריגען קיין קנייטשען.

און א דריטע חכמ'עט זיך: אויב א מאן, זאגט זי, בלייבט היינטיגע צייטען זיצען אין אוונט אין דערהיים, איז א סמן — אז ער האט זיך צעווער- טעלט מיט זיין געליבטער [...]

מאהאטמא גאנדי / ד"ר א. מוקדוני

פון

אין פרייטאג'דיגען נומער האבען מיר גע- דרוקט די גלענצענדע אפהאנדלונג פון ד"ר א. מוקדוני וועגען גאנדי און זיין פיליזאפישע שיטה איצט זענען מיר אין דער לאגע צו געבען די פאלגענדע פרעכטיגע כאראקטעריסטיק פון דער פערזאן פון אינדיען'ס גרויסען קעמפער.

די רעד.

עס איז שוין אנגענומען אין אונזער ציוויליזירטער וועלט, אז א פאליטיקער מוז זיין א רשע, א טריפה בעשעפעניש, א נזלן א געמיינער לוגנער, א מענש מיט א שטיינערן הארץ, מיט א פסול'ער נשמה, א מענש, וואס זיין עובדא איז צו שעלטעווען, צו אפנארען, צו אינטרי- גירען און צו טון אלע שענדליכע מעשים פארן גליק פון זיין לאנד און פאלק.

עס איז אזוי אנגענומען געווארען.

מעג דער פאליטיקער פערטרעטען א פארטיי, וואס מאהנט דעם העכסטען יושר, מעג זיין פארטיי קעמפען פאר די העכסטע און ריינע אידעאלען, מעג זיין פארטיי האבען די סאמע ליכטיגע פי- לאזאפיע, ער דער פאליטיקער פון דער פארטיי איז מחויב צו זיין אנ'אוים- ווארף, א באנדיט און סתם א פערדאר- בענער מענש.

און מיר זעהען שוין אין דעם קיין שום סתירה נוט.

פערקעהרט אט דער דאזיגער מיאוס- ער ווידערשפרוך, די דאזיגע ווילדע סתירה איז געווארען לאגיק.

מענשען האבען דעם משוגענעם מיט אדער די פינסטערע טעמפקייט צו אנע- מען דעם סאמע אונלאגישסטע פאר דער סאמע אויסגעהאלטענער לאגיק.

אין דער לעצטער צייט איז דאס אומ- לאגישע געווארען אזוי לאגיש, אז אויף א מענשען, וואס פאדערט פון א פאלי- טיקער יושר, מענשליכקייט, בעציהונג צו מענשען און סתם אבוסעל ערליכ- קייט, קוקט מען ווי אויף א חסר-דעה'- דיגען.

פאליטיק.

דאס איז בטלנות, נעמיינהייט און ני- דערטרעכטיגקייט.

און די הינקענדיגע לאגיק איז אוועק אזוי ווייט, אז זי זאגט אונז — וואס גרעסער דער אידעאל פון דער פארטיי, וואס דער פאליטיקער פערטרעט, וואס יושר'דיגער ער איז, אלץ מעהר רשע מעג דער פאליטיקער זיין, אלץ מעהר אכזר צו זיינע געגנער דארף ער זיין.

דער העכסטער אידעאל פאדערט פון פאליטיקער די העכסטע רשעות, דער גרעסטער יושר פאדערט פון פאליטיקער אז ער זאל זיין דער גרעסטער אכזר.

דעם בולטסטען ביישפיל פון דער דא- זיגער משוגענער לאגיק זעהען מיר אין אונזער צייט אין דער פאליטיק פון באל- שעוויזם

אין נאמען פון זיינע גערעכטע פא- דערונגען, אין נאמען פון זיין העכסטען יושר, וואס דער קאמוניזם אדער דער באלשעוויזם וויל איינפיהרען אויף דער וועלט, מאהנט ביי זיינע מיטגלידער די ניפטיגסטע שנאה צו געגנער. די סא- מע אונדערבארעמדיגע בעציהונג צו זיי- טיגע און די סאמע אויסגעהאלטענע אכזריות צום קלאסען שונא.

דער באלשעוויזם האט די דאזיגע משוגענע לאגיק דערהויבען צו דער גע- זונדסטער און מיטינסטער פילאזאפיע פון דעם ארבייטער-קלאס.

אבער דער קאמוניזם האט אליין נוט פערקרומט, נוט פערדרעהט און נוט פערקריפעלט די לאגיק. ער האט עס איבערגענומען פון דער בורזשואזיע, ער האט עס בלויז פערשארפט, פערשפרייט און פערגרעסערט.

און איצט איז עס שוין לאגיק, ריינע לאגיק. אלע ווייסען, אז א פאליטיקער מוז זיין א פסול'ע בעשעפעניש, ער טאר נוט זאגען וואס ער מיינט, ער טאר נוט לאזען זיין מענשליך הארץ ארײנמישען זיך אין פאליטיק, ער טאר נישט לאזען זיינע געפיהלען צו ארײנזאגען בעטעם. ער טאר נוט ליבען, האסען דעם, וואס פערדינט געליבט, געהאסט צו ווערען.

און פון קיין רחמנות טאר ער נישט וויסען, בלויז מעג ער פערגיסען, יסורים מעג ער די מענשען אנטון, די שווידער- ליכסטע יסורים פייניגען מעג ער מענ- שען, דאס ערנסטע מעג ער טון דעם געגנער פון זיין פאליטיק פון זיין הויכען אידעאל און פון זיינע נאבעלע שטרע- בונגען.

אזוי איז אנגענומען געווארען, דאס אומלאגישסטע איז געווארען לאגיק.

אין אט שיינט אויף פון ווייטען נוט אין אונזער ציוויליזאציע, נוט אין אונ- זער קלוגער וועלט, און נוט אין אונזער קולטור, א פאליטיקער א הייליגער, א פאליטיקער, וואס ברענגט קיין שלעכט ווארט פון זיין מויל נוט ארויס, א פא- ליטיקער, וואס קריצט נוט מיט די ציין א פאליטיקער, וואס זאגט, אז מען טאר אויף דעם בלוטיגען שונא קיין האנד ניט אויפהויבען. א פאליטיקער, וואס איז ריין און ערליך, א פאליטיקער, וואס וויל אין פאליטישען קאמף איינ- פיהרען מאראל, עטיק, א פאליטיקער, וואס האט פאר די 40 יאהר פון זיין פא- ליטישער טעטיגקייט קיין ליגען נישט געזאגט, וואס האט פאר די 40 יאהר פון זיין פאליטישען קאמף קיין געגנער מיט קיין בייז און שלעכט ווארט נישט בע- ליידיגט.

מאהאטמא גאנדי, דער הייליגער גאנ- די, אין דער נייער פאליטיקער, דער פאליטיקער, וואס בענוצט זיך בלויז מיט די מיטלען פון דער פערווירקליכונג פון זיין אידעאל, וועלכע זענען אין פולען הסכם מיט זיין אידעאל גופא

ער מאהנט יושר מיט די מיטלען פון יושר, ער קעמפט פאר גערעכטיגקייט און נעהמט נישט די פינסטערע אונגע- רעכטיגקייט אלס מיטהעלפערין אין זיין קאמף. ער קעמפט געגען געוואלד און נעהמט נישט געוואלד אלס שותף אין זיין קאמף.

עס איז, דוכט זיך, אזוי פשוט, אזוי איינפאך און אזוי קלאר, א קינד אין וויג דארף עס פערשטעהן.

עס דארף נאר קיין חידוש נוט זיין. אבער די סאמע איינפאכע זאכען ענט דעקען גאונים

גאנדי איז דער דאזיגער גאון, וואס האט נוט געקאנט פערבייגעהן דעם איינ- פאכען אמת.

טאלסטאי איז אויך געקומען צו דעם דאזיגען קלארען אמת. טאלסטאי איז אבער געווען דרייסט בלויז טעארעטיש. גאנדי אבער האט די גרויסע העלדיש- קייט דורכצופיהרען דעם איינפאכען

(ענדע זייט 6)

„מאמע, דער טויט האט מיך פריהער אויסגעלייזט..."

שוידערליכער זעלבסטמארד פון א יודישען סטודענט

פאריז. — א שווערע טראגעדיע האט זיך דא אפגעשפילט אין א אונטער- ליגענדער יודיש-אונגארישער פאמיליע. פון גוים איז דער איינציגער זוהן א סטודענט בעגאנגען זעלבסטמארד און איבערגעלאזען זיין מוטער און שוועס- טער אין גרויס פערצווייפלונג.

די יודישע פאמיליע געדאן איז געקו- מען מיט אנדערהאלבען יאהר צוריק פון בודאפעשט קיין פאריז. די פאמיליע איז בעשטאנען פון א מוטער, ראזא גע- דא, א טאכטער מרים פון 22 יאהר און א זוהן עטיען פון 20 יאהר. די קינדער האבען ביידע געענדיגט אין אונגארן גימנאזיום און דא געקומען מיט'ן ציל צו געפינען ארבייט און אין דער זעלבער צייט שטודירען. דאס מיידעל האט זיך פערשריבען אויף דער סארבאנע און דער זוהן איז אנגעקומען אויפ'ן מעדי- צינישען פאקולטעט, כדי זיך אויסצוהאל- טען, האט די מוטער אפגעדונגען א גרע- סער וואוינונג, אין רענסי, א שטעטעל אונטער פאריז, און דארט, איינגעאר- דענט א פאמיליען-פאנסיאן. ס'איז איהר אבער נישט געגאנגען גוט און זי האט אפילו נישט געהאט צו בעצאהלען דירה- געלד. דער זוהן האט דורכגעמאכט א יאהר אויפ'ן מעדיצינישען פאקולטעט. עס איז געווארען אלץ ערגער און ער- גער. די פאמיליע איז געווארען זעהר פערצווייפעלט, און מען האט אנגעהויבען צווישען זיך רעדען וועגען א „סוף צו די צרות", די מוטער מיט די קינ- דער פלעגען לעצטענס זאגען:

— ווער פון אונז וועט דער ערשטער אויסגעלייזט ווערען?

בעסער איז אבער נישט געווארען, מיינסטענס האט פון די לצדעו פון דער פאמיליע זיך איבערגענומען דער יונגער זוהן, דער סטודענט עטיען.

מיט עטליכע טעג צוריק, ווען די גוים איז שוין געוועזען גאר גרוים, האט מען אין שטוב בעמערקט, אז דער זוהן איז עפעס אויסטערליש טרויעריג. נאך טרויער איז שוין אין דעם הויז געוועזען אנ'אפטער גאסט. מיט אמאל האט מען אין איינעם פון די צימערן דערהערט א שאס. די מוטער און טאכטער זענען אריינגעלאפען דערשראקענע און געפו- נען דעם יונגען סטודענט אויף דער ערד פערגאסען מיט בלוט און מיט א רעוואל- ווער אין האנד:

— איך האב מעהר נוט געקענט אוי"ם האלטען, מאמע... שוועסטער, האט ער נאך קוים ארויסגעמורמעלט — זייט מוחל — —

און ער האט פערלוירען דאס בעוואוסטזיין.

מען האט אוהם שנעל אפגעפיהרט קיין פאריז אין שפיטאל לאריבואזיער. אלע רעטונגען זענען געווען צו שפעט. ער איז צו זיך געקומען און פערענט- פערט זיך:

— וואס קענען מיר נאך טון און לע- בען.. איך מאמע, ווער פריהער אויס- געלייזט... און ער איז דינסטאג אוועק- געשטארבען אין גרויסע ליידען.

בריטישער „רויטער-קרייץ" האט ניט אונטערשטיצט די אראבער

לאנדאן (יטא) דער סעקרעטאר פון בריטישען „רויטען קרייץ" געגנ. משעמפיין האט פערעפענטליכט א מעלי- דונג, אין וועלכער עס ווערען אפגעלייג- קענט די קלאנגען, אז דער „רויטער קרייץ" זאל האבען בעשטימט געוויסע סומען פאר די געליטענע אראבער אין ארץ ישראל. דער בריטישער „רויטער קרייץ" האט בלויז איבערגעשיקט א גע- וויסע סומע דעם הויך-קאמיסאר סער משענסלאר, וואס איז פערטיילט געווא- רען צווישען דער א"י-בעפעלקערונג לוי"ט זיין איינזעהן.

—

רעקאנסטרואירטער פראיעקט פון מקדש שלמה אויף דער וועלט-אויסשטעלונג אין טשיקאגא אין יאהר 1933

בודאפעשט (יטא) דא וויילט איצט דער בערימטער יודיש-אונגארי- שער ארכיטעקט און גאון. פראפעסאר פון דער בודאפעשטער פאליטעכניק גע- זא מאראסי. אין א געשפרעך מיט פרע- סע-פארשטעהער האט געזא מאראסי ער- קלערט, דאס ער איז איצט בעשעפ- טיגט מיט רעקאנסטרואירען די פלע- נער פון בית-המקדש של שלמה און האפט אויסצובויען זיינע פראיעקטען אויף דער וועלט-אויסשטעלונג אין טשי- קאגא אין יאהר 1933. מאראסי האט אין יאהר 1929 אויפגעבויט א בנין, וואס איז אנערקענט געווארען אלס די שענסטע געבייידע אין די פעראייניגטע שטאטען.

לאָדז 5 מאַי 1930
זון אויפגאַנג: 4.08
זונאונטערגאַנג: 6.59
מאָנטאָג, ז' אייר תר"ץ
פ' אחרי וקדושים

טאָג-כראָניק

נייע סאַנאַטאָריע פאַר פערזיכערטע אין קראַנקן קאַסע.

(פ) דער פערבאַנד פון די קראַנקען-קאַסע האָט איינגעקויפט אין איוואָניטש אַ גרויסע געביידע אויף אַ סאַנאַטאָריום פאַר פערזיכערטע אין דער קראַנקען-קאַסע. דאָס סאַנאַטאָריום בעשטעהט פון 120 קאָמפאָרטאַבל-איינגעאָרדענטע צימערן.

400 דירות אויף „פּאָלעשיע" ווערען פערטיילט ווערען היינטיגע וואָך.

(פ) דער פערטיילונגס-קאָמיטעט פון די דירות אויף „פּאָלעשיע" האָט שוין בעטראַכט 700 ביטעס פון רעפלעקטאַנטען אויף די וואוינונגען אין דער שטאָטישער קאָלאָניע. מחמת ס'דאַרפען קאָנטראָלירט ווערען נאָך 700 ביטעס, וועט אויף דער קומענדיגער וואָך אויף דער זיצונג פון קאָמיטעט ענדגילטיג דעצידירט ווערן צווישען וועלכע קאַנדידאַטען עס דאַרף פערטיילט ווערען די 400 דירות.

פּראָצעס פון צוויי יודישע פאַבריקאַנטען צוליב א טויט-פאַל פון א קינד

(ב) אויף דרעוונאָווסקאַ 221 געפינט זיך די פאַבריק פון דער פירמע „ערליך און האַגענבערג". מיט אַ צייט צוריק האָבען זיך ביי דער מויער פון דער פאַבריק געשפּילט עטליכע קינדער און בעת'ן שפּילען זיך איז איינס פון די קינדער אומגעפאַלען און זיך שרעקליך אָפּגעברוהט פון דער פאַרע, וואָס האָט אַרויסגעגאָסען פון דער רויר, וואָס איז אַרויס פון דער פאַבריקס-מויער.

ווען די „פּאָגאָטאָוויע" איז אָנגעקומען איז שוין דאָס קינד געווען טויט.

פרייטאָג איז פאַרגעקומען דער פּראָצעס פון די פאַבריקאַנטען ערליך און האַגענבערג. דאָס געריכט האָט זיי פאַר'משפט יעדען אויף 1 חודש תפיסה. און אָפּגעלעגט די שטראָף אויף 3 יאָהר.

פון הכנסת כלה

דעם פאָריגען דינסטאָג איז אויבער די גאַסען פון לאָדז פאָרגעקומען אַן אָפּצייכען פערקויף לטובת דעם פעראיין „הכנסת כלה וגמילת חסדים" וואָלבאָרסקאַ 20. די אַקציע האָט אַריינגעבראַכט ריינע הכנסה 1365 זל.

מעטאַל-צעך ווערט געעפענט ביים האַנדווערקער-פערבאַנד

שבת דעם 10 מאַי קומט פאַר די עפענונג פון מעטאַל-צעך ביים האַנדווערקער-פערבאַנד (פּאָלודניאָווע 4). צוליב דעם, וואָס ס'איז נאָך פערבליבען אינגאַנצען עטליכע טעג ביז דער ערעפנונג, דאַרפען זיך אַלע מעטאַל מייסטער וואָס גיכער רעגיסטרירען. די נישט רעגיסטרירטע וועלען נישט קענען פיהרען קיין זעלבסטשטענדיגען וואַרשטאַט און וועלען פערלירען וואַהל-רעכט צום צעך.

די גרויסע פּראָפּאַגאַנדע אַקציע פאַר דער פּוילישער טעקסטיל-פּראָדוקציע

די צוויי-וואָכיגע פּראָפּאַגאַנדע פון דער פּוילישער טעקסטיל-אינדוסטריע איז אין לאָדז און פּוילען גאַנג. כמעט אַלע לאָדזער טעקסטיל-אונטערנעמונגען האָבען דעקאָרירט זייערע שוי-פענסטער מיט אינלענדישע אויסאַרבייטונגען. די האַנדעלס-אָנגעשטעלטע רעקאַמענדירען פאַר די ליענטען פּוילישע סחורות, אַגיטירען און גיבען צו חשק די קונים צו קויפען נאָר פּוילישע אויסאַרבייטונגען.

אויף נעכטען שבת און זונטאָג האָבען פיל פירמעס צוגעגרייט ספּעציעלע רעקלאַמע-אַטראַקציעס פאַר דער בעפעלקערונג. היינט 5 נאָכמיטאָג וועט אין דער קאַפע „עספּלאַנאַדע" געוויזען ווערען מאָדעלען פון קליידער און דאַמען-מאַנטלען, געמאַכט אויסשליסליך פון לאָדזער סחורות. פון 11 ביז 2 נאָכמיטאָג וועט איבער דער שטאָט קורסירען אַ ספּעציעלער טראַמוויי, דעקאָרירט מיט רעקלאַמעס פאַר די אינלענדישע אויסאַרבייטונגען. די חיינטיגע וואָך וועט אין די קינאָ'ס און טעאַטער'ס [illegible] ווייזען מאָדעלען פון פערשידענע בלוזען, שיך פון פּוילישע טעקסטיל-אויסאַרבייטונגען. אַ גרויסע רעקלאַמע-אומפּרעזע אונטער'ן פרייען הימעל.

צו די אנפיהרער פון די יוד. קהלות און אינסטיטוציעס אויף דער גאַנצער וועלט

אַ נאָבעלער פריינד פון יודישען פאָלק איז נפטר געוואָרען. לאָרד באַלפור, איינער פון די חסידי אומות העולם האָט פערקערפּערט די טראַדיציאָנעלע פריינדשאַפט פון אַ מעכטיגער נאַציע צו אַ קלענערן פאָלק, וואָס ראַנגעלט זיך פאַר זיין קיום. זיין טיפער אינטערעס צום יודישען פאָלק האָט געפונען אַן אויסדרוק אין דער בעריהמטער דעקלאַראַציע, וואָס טראָגט זיין נאָמען, ווי כורש מלך פרס אין זיין צייט, אַזוי האָט ער אין אונזער צייט געבראַכט די בשורה וועגען אומקער פון יודישען פאָלק צו זיין אַלטען פאָטערלאַנד.

מיר יודען קענען קיינמאָל נישט פערגעסען זיין דערהויבענע מיטאַרבייט אין דעם אויפבוי פון אַ יודישען ארץ-ישראל, זיין טיפע סימפּאַטיע און זיין אויפגעמונטערענדע בעגייסטערונג. עס ליגט אויף אונז דער חוב, וואָס מיר וועלען איהם מקיים זיין מיט'ן גאַנצען האַרצען, צו עהרען זיין הויכען אָנדענק אויף אַן אופן, וואָס זאָל בעדערכטיגען זיין צוטרוי צו אונז.

דער אַקציאָנס-קאָמיטעט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, פערזאַמעלט אין טויער נאָך זיין טויט, האָט בעשלאָסען, אַז אַ בעזונדער באַנד פון גאָלדענעם בוך פון קרן-קימת זאָל געווידמעט ווערען דעם נאָמען פון לאָרד באַלפור. מיר לאַדען איין יעדע יודישע קהלה און אינסטיטוציע אַריינצושרייבען איהר נאָמען אין דעם דאָזיגען ספר זכרון. די סומע וואָס וועט אויף אַזאַ אופן געזאַמעלט ווערען, וועט פערווענדעט ווערען פאַר אַ פּאַסענדען צוועק אין ארץ-ישראל צום אָנדענק פון דעם נפטר, אַזוי ווי עס וועט בעשליסען דער אַקציאָנס-קאָמיטעט אויף זיין קומענדער זיצונג, לויט דער גרויס פון דער געזאַמעלטער סומע. די מינימאַלע סומע פאַר יעדער איינשרייבונג אין גאָלדענעם בוך איז 20 (צוואַנציג) פונט שטערלינג און מיר האָפען צו בעקומען לכל הפחות 100.000 פונט די יודישע קהלות אויף גאָר דער וועלט.

אַזוי וועט אויפגעשטעלט ווערען אַ ווירדיג און לעבעדיג דענקמאָל אין ארץ-ישראל, וואָס וועט דאָקומענטירען די ליבע און דאַנקבאַרקייט, וואָס מיר יודען פילען צו דעם גרעסטען אוהב-ישראל פון אונזער צייט.

און ווי אַמאָל, ווען יודען זענען אַרויס פון גלות בבל, האָט מען געשאַפען רעגיסטערס פון די, וואָס האָבען געהאָלפען אויפבויען ציון, אַזוי אויך היינט וועט בלייבען אָבגעהיט דער ספר-הזכרון פון די יודישע קהלות און אינסטיטוציעס וואָס וועלען זיך בעטייליגען אין דעם אַקט פון דאַנקבאַרקייט צו אונזער גרויסען בעליבטען און פערערטען פריינד, צו גרינדען פון דעם ווערק, מיט וועלכען ער איז געווען אַזוי נאָהנט פערבונדען.

מיר זענען זיכער, אַז די קערפּערשאַפט, וואָס איהר רעפּרעזענטירט, וועט זיך בעטייליגען אין דער דאָזיגער היסטאָרישער עהרונג.

מיט ציון-גרוס

חיים ווייצמאַן, נחום סאָקאָלאָוו.

פאַר דער עקזעקוטיווע פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

לעאָ מאָצקין.

פאַרן ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט.

ס. אוסישקין.

פאַרן דירעקטאָריום פון קרן קימת לישראל.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע — נאַרוטאָוויטש 20 — זאַל
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן

גאַסטראָלען פון די אַמעריקאַנער סטאַרס

אַננאַ און היימאַן יאַקובאָוויטש

20.000 מענשען האָבען בעוואונדערט די שיינע אָפּערעטע אַמעריקאַנער חתונה
כדי צו געבען די מעגליכקייט יעדען צו זעהען אַננאַ יאַקובאָוויטש
אין דעם שלאַגער אַמעריקאַנער חתונה ווערט געשפּילט

היינט מאָנטאָג 9 אָוונד **צום לעצטען מאָל**

פּאָפּולערע פּרייזען פון 1 ביז 3 זלאָט.

היימאַן יאַקובאָוויטש'ס גרויסע אויפיהרונג
שיינע נומערן געזאַנג, הערליכע אויסשטאַטונג, ספּעציעלער באַלעט

די אַמעריקאַנער חתונה

אין 2 אַקטען מיט אַ פּראָלאָג פון היימאַן יאַקובאָוויטש
הויפּט-ראָל סאָפּלע-אַננאַ יאַקובאָוויטש.

דינסטאָג ד. 6-טן 9 אָוו. פּאָפּולערע פּרייזען פון 1 ביז 2,50 זל.

די מאַמע פון דער וועלט

אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון זאָלאָטאַרעווסקי.
ראָל מרים — **אַננאַ יאַקובאָוויטש** דעוו — **היימאַן יאַקובאָוויטש**
עס איז ספּעציעל אַנגאַזשירט געוואָרען דער אַרטיסט און זינגער פון וואַרשא
מיכאַל קליין, און כאַראַקטער-קאָמיקער **שלמה הערשקאָוויטש.**

ס'נעמט אַנטייל לויט א.ב. פּראָיען: בעזמאַן, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פאָדערמאַן און ליבראָווסקאַ מענער אריעל, אייזענבערג, באַלפּירסקי, האַמבורגער, נייהויז, פּאָלאַנסקי און ראַקאָוו
מוזיקאַלישע לייטונג—ל. זעלמאַן.

בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

ווער דאַרף זיך מאָרגען צושטעלען צום פּאָבאָר?

§ היינט דעם 5-טען מאַי דאַרפען זיך צושטעלען צו דער פּאָבאָר-קאָמיסיע נומער 1 (זאַקאָנטנאַ 82) די געבוירענע אין יאָהר 1909 פון די 3. קאָמיסאַריאַט און זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט —

B

פאַר דער קאָמיסיע נומער 2 (אָגראָדאָוואַ 34) דאַרפען שטעהן די געבוירענע אין 1909, וואָס וואוינען אין 1-טן קאָמיסאַריאַט און זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט —

CEFHLŁ

פאַר דער קאָמיסיע נומער 3 (קאָשטשושקי 21) דאַרפען שטעהען די געבוירענע אין 1907 (אָדראָטשעניעס) וואָס וואוינען אין 1, 4, און 12. קאָמיסאַריאַטען און זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט „א" ביז „ז" אויסשליסליך.

די פּאָבאָר-קאָמיסיעס הויבען אָן אַרבייטען פון 8 פריה. די פּאָבאָראָווע מוזען זיין מיטגענומען זייערע פערזענליכע דאָקומענטען, אָדראָטשעניע - קאַרטען אָדער בעשטעטיגונגען פון דער רעגיסטראַציע.

—:0:—

א בריף אין רעדאַקציע

זעהר חשוב'ער הער רעדאַקטאָר!

איך בעט אייך העפל. צו פערעפענטליכען אין אייער געש. צייטונג די פאָלגענדע שורות, פאַרוואָס איך דאַנק אייך זעהר פאָראויס:

צופעליג האָב איך ערפאַהרען, אַז אין לאָדז איז פּלאַקאַטירט געוואָרען וועגען מיינס אַ כלומר'שטען אַרויסטריט אויף אַ מיטינג. איך ערקלער דעריבער עפענטליך, אַז איך האָב וועגען דעם נישט געהאַט די מינדעסטע אַהנונג און עס איז אַלזאָ זעלבסטפערשטענדליך געשעהען אָהן מיין הסכמה.

דר. אהרן לאַנגלעבען.

וואַרשאַ 30.4

אכטונג בעזוכער פון די שפּראַך-קורסען ביים „יעאַס"

צוליב דעם, וואָס דאָס ביוראָ פון דער היגער אָפּטיילונג פון דער צענטראַלער יודישער עמיגראַציע-געזעלשאַפט „יעאַס" ווערט איבערטראָגען אויף קילינסקיעגאָ 49, וואו עס וועלען אויך פאָרקומען די שפּראַך-קורסען, ווערען דערווייל די לימודים איבערגעריסען ביז מיטוואָך.

אויך די נייע גרופּען פאַר ענגליש, פראַנצויזיש און שפּאַניש וועלען געעפענט ווערען היינטיגען מיטוואָך.

וואָס ווערט היינט געשפּילט

אין טעאַטער | אין קינאָ

יודיש טעאַטער: „די אַמעריקאַנער חתונה".
שטאָטיש טעאַטער: „האַמלעט".
קאַמעראַל טעאַטער: „די פרוי פון דער גאַנצער וועלט".
פּאָפּולאַרני: „צוויי הברים".
קאַסינאָ: קלאַנג-פילם: „די געשיכטע פון אַ מאַמליצע".
גראַנד-קינאָ. „דער ליבעס-זינגער פון פּאַריז".
ספּלענדיד: „די מעלאָדיע פון הערצער".
לונאַ: „די פערניכטונג קומט פון מזרח".
קאַפּיטאָל: קלאַנג-פילם „נח'ס תבה".
זאַכענטאַ: „קעניגסמאַרק".
פּשעדוויאָסניע: „די זינדיגע ליבע".

דער אטענטאט אויפ'ן רוסישען גרויס-פירשט סערגיי אלעקסאנדראוויטש,

וועלכער איז פאָרגעקומען מיט 25 יאָהר צוריק

II.

פריהער פון אַלץ האָבען מיר זיך בעדאַרפט רעווידירען, וואו וואוינט דער גענעראַל-גובערנאַטאָר. יעדער מאָסקווער איינוואוינער האָט דאָס געוואוסט, אָבער קיינער פון אונז איז קיין מאָסקווער נישט געווען. מיר זענען דערום געווען אין ספק, וועלכען פון דעם גרויספירשט'ס פּאַלאַצען זאָלען מיר נעהמען אַלס אויסגאַנגס-פונקט פאַר אונזערע בעאָבאַכטונגען: דעם גענעראַל-גובערנאַטאָר'ס הויז אויף דער טווערער גאַס, דעם ניקאָלאַיעווסקי, אָדער דעם ניעסקוטשני פּאַלאַץ? און דעם אַרסענאַל-קאַלעגיע האָבען מיר קיין אַהנונג נישט געהאַט, און פרעגען איז נישט געווען ביי וועמען חוץ ביי די מיטגלידער פון דעם מאָסקווער קאָמיטעט.

נאָך אַפּאַנאַס איז געפאַלען אויף אַ גענאַנק, און דאָס פּראָבלעם געלעזט נאָר פּשוט: ער איז אַרויסגעשטאַנען אויף דעם גלאָקען-טורם פון דער קירכע „איוואַן וועליקי" און געגומען אויספרעגען דעם וועכטער, וואָס האָט איהם בעגלייט, וועגען די מאָסקווער זעהענסווערדיגקייטען. בעת'ן שמועס האָט ער איהם געבעטען, אַז ער זאָל איהם אָנווייזען דעם גענעראַל-גובערנאַטאָר'ס פּאַלאַץ. דער וועכטער האָט איהם אָנגעוויזען אויף דעם פּאַלאַץ וואָס אויף דער טווערער גאַס, און איהם פערזיכערט, אַז דאָרט וואוינט דער גרויספירשט.

אויף אַזאַ אופן זענען מיר געוואָר געוואָרען דעם נויטיגען אַדרעס. אויסער לויפענדיגע איינציגע אַלטע צייטונגען האָבען מיר פעסטגעשטעלט, און אַלגעמיינע שמירונגען. וואו און אין וועלכע שעה'ן פונ'ם טאָג דער גרויספירשט פּרעגט פּליצלינג פּליכטען. אונז איז נאָר געבליבען פעסטצושטעלען פונקטליך די שעה'ן פון זיין אַרויספאָהר קאַליאַעוו איז אָפּגעפאָהרען קיין מינסק, כדי פון אַ פּריץ מגולגל צו ווערען אין אַ פּשוט'ן בשר ודם. אַפּאַנאַס און איך זענען געבליבען אין מאָסקווא: מיר האָבען געהאָפט צו זעהען דעם גרויספירשט, ווען ער וועט פאָהרען צוליב דעם יום-טוב פונ'ם הייליגען געאָרג, פון דעם טויער פון דער פּאַלאַץ צו דעם שטאָט-מאַניעזש און פון דעם מאַניעזש צו די רויטע קאַזאַרמעס אין קרעמל. און דאָס איז אונז טאַקע געלונגען: דאָס איז געווען דער ערשטער אַרויספאָהר, וואָס איז שוין געווען אונזער בעאָבאַכטונג.

דעם 27. איז אַפּאַנאַס, צוליב דעם זעלבען ציל, וואָס קליין, אַוועקגעפאָהרען קיין מינסק און אין אָנהויב דעצעמבער האָבען זיי ביידע געקויפט פערד און שליטענס, און זיך פערשריבען אַלס איזוואָשטשיקעס. איך האָב נישט געצווייפעלט אין דעם, אַז קאַליאַעוו וועט זיך אַ עצה געבען מיט זיין אויפגאַבע: זיין פערבורגער פּראַקטיק אַלס גאַסען-הענדלער איז איהם צו נוץ געקומען אויך אין דעם איינפאָהר-הויז. אַפּאַנאַס, אָבער, האָט נישט געהאַט קיין שום פּראַקטיק חוץ דעם, שטאַמענדיג פון אַ פאַרמעגליכער משפחה, איז ער נישט געווען געוואוינט, נישט צו פיזישער אַרבייט און נישט צו שווערע לעבענס-בעדינגונגען. נאָר, נישט קוקענדיג דעראויף, האָט ער זיך גאָר גיך איינגעוואוינט מיט דער נייער לאַגע.

אַפּאַנאַס און סלייטער האָבען אין איין און דער זעלבער צייט געקויפט די פערד, בעצאָהלט די זעלבע סומע געלד, און גלייכצייטיג (דעם 8. דעצעמבער) כאָטש אין פערשידענע בעצירקען פון מאָסקווא דורכגעמאַכט דעם פּאָליציי-עקזאַמען, בעקומען נומערען אויף דעם רעכט צו ווערען שמייסערס און זיך גענומען צו דער אַרבייט, אַלס איזוואָשטשיקעס. אָבער אַלס אַזעלכע האָבען זיי זיך שטאַרק אונטערשיידעט איינער פונ'ם צווייטען. אַפּאַנאַס איז געפאָהרען מיט אַן אָפּגעריבענעם, אויסגעמאַטערטן פערדעל. זיין שליטען איז געווען אַן אָפּגענוצטער און קויטיגער די פוטערנע דעק — אַן אויסגעקראַכענע און צעריסענע. אַלץ האָט ער אויך געהאַט דעם אויסזעהן פון אַ מאָסקווער „וואַנקאַ", אַ קבצן. קאַליאַעוו, דאַגעגען, האָט געהאַט אַ געזונד, זאַט פערד, דער שליטען און פוטערנער דעק נייע. ער איז געווען אָנגעטאָן מיט אַ רויטען זייד'נעם גאַרטעל. און אין איהם איז געווען נישט שווער צו דערקענען דעם איזוואָשטשיק — בעל-גוף. אָבער אין די איינפאָהר-הייזער האָבען זיך זייערע ראָלען געביטען: אַפּאַנאַס האָט זיך געהאַלטען ווי אַ וואָלף. אויף די פראַגע פון די אַנדערע איזוואָשטשיקעס וועגען זיין ביאָגראַפיע, האָט ער זיי אַפילו מיט קיין ענטפער נישט בעעהרט; און די זונטאָגען פלעגט ער אוועקגעהן אויף א גאַנצען טאָג פון דער היים; פאַר קיינע שליחות'ן און צו בעדינונגען דאָס פערד, פלעגט ער דינגען אַ באָסיאַק (אָבגעריסענער) פון דער גאַס; מיט'ן דוואָרניק (הויז-וועכטער) פלעגט ער זיך האַלטען זעלבסטשטענדיג און געבען אָנצוהערעניש, אַז ער האָט געלד. די איזוואָשטשיקעס האָבען איהם פאַר אַזאַ האַנדלונג אָנגעהויבען צו רעספּעקטירען.

קאַליאַעוו האָט זיך געהאַלטען ביי גאָר אַן אַנדער טאַקטיק: ער איז געווען בעשיידען און שעמעוודיג. לאַנג און מיט אַלערליי פּרטים פלעגט ער דערציילען פון זיין פריהערדיגען לעבען — אַלס אַ אָקציאָן אין אייניגע פון די פּעטערבורגער טראַקטירען און קאַרג; בסדר האָט ער זיך געקלאָגט אויף די פּערליסטען, און סימולירט ספּעשות דאָרט, וואו ער האָט גוט געקענט געבען קיין קלאָרען און ריכטיגען ענטפער. אויפ'ן הויף האָט מען זיך, לפּת חילה בעציהונגען צו איהם מיט פעראַכטונג, און מען האָט איהם אָנגעהויבען רעספּעקטירען ערשט אַ סך שפּעטער — זיך איבערצייגענדיג אין זיין אויסערגעוועהנליכער אַרבייטס-לוסט; ער האָט אַליין בעדינט זיין פערד, אַליין געוואַשען דעם שליטען, אַרויסגעפאָהרען דער ערשטער און זיך אומגעקעהרט דער לעצטער. אַזוי צו אַזוי, נאָר ביידע, קאַליאַעוו און אַפּאַנאַס האָבען אויף פערשידענע אופנים דערגרייכט איינס און דאָס זעלבע: זייערע חברים — איזוואָשטשיקעס האָבען, פערשטענדליך, נישט געקענט חושד זיין, אַז ביידע זענען נישט קיין פויערים, נאָר געוועזענע סטודענטען, מיטגלידער פון דער קאַמפס אָרגאַניזאַציע, וועלכע בעאָבאַכטען דעם גרויס-פירשט סערגיי'ען.

אין דער אַרבייט האָבען זיי קאָנקורירט איינער מיט'ן צווייטען, קאַליאַעוו איז ווי ערב פלעג'ס אַמענטאַט, נאָכדעם ווי ער איז אָפּגעשטאַנען די אָנגעווייזענע צאָהל שעה'ן אויף אַ בעשטימטער גאַס, לויט דעם אַלגעמיינעם פּלאַן האָט ער די איבריגע צייט פונ'ם טאָג געפיהרט די בעאָבאַכטונג לויט זיין איינענעם איינפאַל, און איהם פלעגט נישט איין מאָל געלונגען צו טרעפען דעם גרויספירשט אויף אַזאַ גאַס און אין אַזעלכע שעה'ן, וואו און ווען מען האָט עס אַמוועגנסטענס געקענט ערוואַרטען.

אַפּאַנאַס האָט אויך געהאַט זיין בעזונדער פּלאַן, וועלכען ער האָט דורכגעפיהרט אונאָפּהענגיג פון קאַליאַעוו'ן. אָבער ער איז נישט אַזוי פיל אַרומגעפאָהרען איבער די גאַסען. דווקא ווייל זיין גרויסער פלעגט ער קומען צום שלום, אַז דער גרויספירשט מוז, אומפערמיידליך אַרויספאָהרען דווקא אין דער שעה, און ער האָט זיך געפּלאַנט צו זיין אויף דער טווערער גאַס פונקט אין דער שעה. אויף אַזאַ אופן האָבען זיינע בעאָבאַכטונגען דערגרייכט [illegible] פון ליינוו'ס אין פערקערהט.

די שווערע פּראָבלעם וועגען די סוס-טעמפּעראַמענטען בענעגענישען מיט מיר, — בענעגענישען פון אַן ענגלענדער אַ פּריץ (איך האָב דערמאָלט געוואוינט אויף דעם פּאָספּאָרט פון דעם ענגלישען אונטערטאַן דזשעמס גאַלי) מיט איזוואָשטשיקעס, — האָבען זיי אויך געלעזט פאַר שיין. קאַליאַעוו'ן איז בעסער געלונגען זיך צו זעהען מיט מיר אין שליטען בעת'ן פאָהרען, כאָטש פון דער קעלניע איז נים געוועזן בעקוועם צו שמועסען און דער פּראָספּ האָט אויך נים ערלויבט קיין לאַנגע ראַזגאָוואָרען. נאָר זעלטען, און פון פריהער צוטראַכטענדיג אַ תירוץ פאַר די אַנדערע איזוואָשטשיקעס פונ'ם זעלבען הויז, פלעגט קאַליאַעוו קומען מיך זעהן אין באַקאַסטאַוו'ס טראַקטיר, וואָס לעבען דעם סוכאַרעוו טורם.

אַזעלכע בענעגענישען פלעגען פאַר אונז זיין אַ יום-טוב. מיר האָבען גענען פריי פערברענגען צוזאַמען אַ צוויי דריי שעה, אַרומרעדען געוויי וועגען אַלע פּרטים פון אונזער ענין, און אַ טראַכט טון וועגען דער צוקונפט.

אַפּאַנאַס פלעגט זיך מיט מיר כמעט נים בעגעגענען איינמאָל גאַס. אַפילו נים מצבר זיין די אַנדערע איזוואָשטשיקעס מיט קיין שום תירוץ, פלעגט ער אין אַ וואָכענדיגען טאָג אָנטאָן די יום-טוב'דיגע פּאַדיאָווקע (אַזאַ אויבעראָק מיט אַ סך פאַלדען) און געהן און אָוועקזעצען זיך זעהן מיט מיר אין טראַקטיר, אין מאַניעזש אָדער אין צירק. קאָלט איז רוהיג האָט ער צו מיר געדעדט וועגען דעם גרויספירשט נאָר פון אונטען דער אויסערליכער רוהיגקייט האָט דורכגעשטראַמט, ווי ביי קאַליאַעוו'ן, די בענצינס-טערונג פון זיין שווערער אויפגאַבע. מיט זיי ביידע האָב איך געגנוי דורכגעטראַכט יעדער שריט פון דער געמיינזאַמער אַרבייט.

קאַליאַעוו האָט מיר אַזוי דערציילט וועגען זיין לעבען אַלס איזוואָשטשיק:

— איך האָב מיר געמאַכט אַ פּאַספּאָרט אויף דעם נאָמען פון אַ פּראָליעטאָריער, אַ כאָכאָל (אוקראַינער), אָסיפּ קאָוואַל. איך האָב אַבזיכטליך זיך פערוואַנדעלט אין אַ כאָכאָל, כדי דערמיט צו ערקלערען מיין פּוילישען אַקצענט. מיר פּאַסט זיך אַזאַ אומגליק: אין אָוונט פּרעגט מיך דער דוואָרניק (הויז-וועכטער), — פון וועלכער גובערניע בּיסטו? — פון אַ ווילנער — זאָג איך איהם, — פון פּאָדאָליער. — נו — זאָגט ער — אויב אַזוי זעגען מיר לאַנדסלייט... איך בין אויך אַ פּאָדאָליער. און פון וועלכען אויעזד? — פון אושיצער אויעזד, — זאָג איך. דער דוואָרניק האָט זיך נאָך דערפרעהט: — זעהסט, איך בין דאָך אויך פון אושיצער אויעזד, האָט ער אויסגערופען. און ער האָט מיך גענומען אויספרעגען פון וועלכען וואָלאָסט, פון וואָסערע דאָרף, צוך האָב איך געהערט וועגען די ירידים אין גאַלאַדייעווקע, צי קען איך דאָס דאָרף ניעכעלאַווקע? אָבער מיר וועט ער נים פּאַקען. נאָך אַז דער איך האָב דעם פּאַספּאָרט געמאַכט בין איך אַוועק אין דער רומיאַנצאָווער ביבליאָטעק און איבערגעלעזען אַלעס וועגען דעם אושיצער אויעזד וואָס האָבען גוט ווייסען, — לאָר איך פון איהם? — און די אַלטע ביזט געווען אין אושיצא, זאָג איך, דעם סלויסטער האָט מען גענומען? דאַ האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז איך קאָן מיין געבורטס-שטאָט בעסער ווי דער דוואָרניק.

(דאָס ווייטערע קומט)

דער גראַנדיעזער יוד. ספּאָרט-יום-טוב אין לאָדז

דער אימפּאָנירענדער ערפֿאָלג פֿון די נעכטיגע „בר-כוכבא"-פֿײַערליכקייטען

(:) די נעכטיגע פֿײַערליכקייטען פֿון לאָדזער „בר כוכבא" זענען, ווי עס איז געווען פֿאָראויסצוזעהן, געווען גראַנדיעזע און אימפּאָנירענד. דער טורן- און ספּאָרט יום-טוב איז פֿערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ אמת'ע מאַניפֿעסטאַציע פֿאַר'ן יודישען ספּאָרט-וועזען און פֿאַר דער פֿיזישער אויפֿלעבונג פֿון יודישען פֿאָלק.

פֿון בעגינען האָבען געשאַלט

די אָרקעסטערס פֿון „בר-כוכבא"

און פֿונ'ם אָרקעסטער פֿון פּעטריקאָווער יודישען ס. ־ורט-פֿעראײַן, וועלכער איז ספּעציעל געקומען קיין לאָדז.

אַן אמת'ע יום-טוב שטימונג איז געווען אין די גאַסען. פֿון גאַנץ פֿריה זײַנען די גאַסען געווען בעלאַגערט פֿון טויזענדער עלטערע און יונגערע יודען, וואָס ראַבען זיך געשפּאַנט צו דער קאָנסטאַנטינער גאַס, צום זאַמעל-פּונקט, וואו ס'האָט זיך אָרגאַניזירט דער פֿײַערליכער צוג.

אַ זײגער 8 פֿריה איז אַ דעלעגאַציע פֿון אײַניגע „בר כוכבא" פֿערוואַלטונגס מיטגלידער געפֿאָהרען אויפֿ'ן בית-עלמין וואו זיי האָבען אָנגעזעהנט פֿון די פֿאַמיליען - אַנגעהעריגע אָנגעקגעלעגט קרענץ אויף די קברים פֿון די פֿערשטאָרבענע פֿערדינסטפֿולע פֿערוואַלטונגס-מיטגלידער משה גראַוע, ד"ר מ. זילבערשטראָם, מאַגיסטער נ. שאַץ, ד"ר ל. פּריבולסקי און משה אַרהן אָקסענבערג ע"ה.

אין דערזעלבער צײַט האָבען זיך דערווײַל די אַקטיווע „בר כוכבאַנער" פֿון אַלע סעקציעס, ווי אויך דער אײַגענער אָרקעסטער, פֿערזאַמעלט אין פֿעראײַנס-לאָקאַל (קאָלעיִנאַ 5), וואו זיי האָבען זיך פֿאָרמירט, און פֿון דאָרט 9 פֿריה פֿריה מאַרשירט אונטער די הילכיגע קלאַנגען פֿון אָרקעסטער איבער די גאַסען צום פּלאַץ פֿון די פֿײַערליכקייטען, אויף קאָנסטאַנטינער 4, וואו עס זענען געווען אײַנגעאָרדנעט 4 זאַמעל פּונקטען, פֿאַר אַלע הינגע און פֿרעמדע דעלעגאַציעס, וועלכע האָבען זיך אַהין געשטעלט מיט זײערע פֿעהנער.

עס האָבען זיך געשטעלט זעהר פֿיל גרעסערע אָפּטײלונגען פֿון הינגע פֿעראײַנען. זעהר פֿיל ספּאָרט - דעלעגאַציעס פֿון דער פּראָווינץ. שטאַרק פֿערטרעטען זענען געווען פּעטריקאָוו מיט אַן אײַגענעם אָרקעסטער טורנער און ציקליסטען (צוזאַמען 50 מאַן), זגערזש און פּאַביאַניץ מיט גרעסערע אָפּטײלונגען אַקטיווע טורנער.

אויסערדעם פֿיל דעלעגאַציעס פֿון צענדליגע בײַם צענטראַלען יודישען האַנדווערקער קלוב, פּאָלודניאָוואַ 4, מיט זײערע פֿעהנער.

בסדר זענען אָנגעקומען אַהין אַ צאָהל דעלעגאַציעס פֿון פֿערשידענע יודישע און נישט יודישע טורן-פֿעראײַנען, ווי אויך פֿון די הינגע האַנדווערקער-צעכען מיט זײערע פֿעהנער.

דער דורכמאַרש איבער די גאַסען פֿון לאָדז

אויפֿ'ן הויף פֿון די פּעטרלעשער (קאָנסטאַנטינער 4) האָט זיך פֿאָרמירט דער צוג. נאָך אַ קורצער געלעגענהײטס-רעדע פֿון ה' י. ראָזענבערג, האָט אַרום 10 פֿריה דער צוג, אונטער די טענער פֿון „בר כוכבא"-אָרקעסטער, געריהרט פֿון אָרט.

פֿאָראויס זענען געגאַנגען די וועטע-ראַנער פֿון „בר כוכבא". נאָך זיי דער אָרקעסטער, שפּעטער די דיפּלאָמירטע „מײַסטערס" פֿון שווער אַטלעטיק, שטעמען און ווינגאַרטען. די „מײַסטערס" טראָגען רויטע לענטעס מיט מעדאַלען און אויסצײכנונגען. נאָך זיי געהט די פֿערוואַלטונג, דאַן קומען דעלעגאַציעס מיט די פֿעהנער. אַלע סעקציעס פֿון „בר כוכבא" א. אז. וו.

ווי דער צוג איז אַרויס אויף קאָנסטאַנטינער גאַס, האָט אין צוויי-טויזענד קעפּיגען עולם אויסגעבראָכען אַ שטורם פֿון אַפּלאָדיסמענטען און בעגײסטערטע „הוראַ"- און „יחי"-אויסרופֿען. צוקומענדיג צו פּעטריקאָווער 16, איז דער צוג בעוואָרפֿען געוואָרען פֿון באַלקאָן פֿון „לאָדזער טאָגעבלאַט" מיט ווײַסע בלומען.

די פּעטריקאָווער גאַס ביז דער זשעלאַנאַ איז געווען

בעלאַגערט מיט מענשען

אַלע באַלקאָנען און פֿענסטער זענען געווען געפּאַקט. פֿון אַלע באַלקאָנען האָט מען געשריגען: „זאָל לעבען „בר כוכבא!" „זאָל לעבען די יודישע טורן-בעוועגונג!"

פֿאַר דער סינאַגאָגע, וואו ס'איז דאָרט געקומען דער חנופת הרגל, איז דער גע-דראַנג געווען אַזוי גרויס, אַז פֿאַ־ , צוג איז פּשוט אונמעגליך געווען אַרײַנצובע-קומען זיך אין דער סינאַגאָגע.

אין דער סינאַגאָגע

די שוהל איז געווען איבערפֿולט. דאָסזעלבע דער באַלקאָן איז געווען אי־ בערפֿולט מיט פֿרויען. אַ גרויסער טײל מתפּללים פֿון דער סינאַגאָגע זענען גע-קומען אין די צילינדערס.

די דעלעגאַציעס, יודישע און נישט יודישע, דעפּילירען מיט די פֿעהנער, און שטעלען זיך אויס לויט אַ סדר אַרום בעלעמער.

דער קאַנטאָר ה' אַלטערמאַן מיט'ן כאָר זינגט „מזמור שיר הנופת". צום סוף זינגט דער כאָר דעם פּוילישען הימן און „התקוה". בעת'ן זינגען די „דתקוה" סאַלוטירען די יודישע טורנער און הייבען אויף די פֿעהנער.

אַ שטורם פֿון בעגײסטערונג ברעכט אויס, ווען ה' אַדאָלף אָקסענבערג טראָגט אַדורך

די נייע פֿאָהן

פּרעזעס אברהם קאָהן האַלט דערבײַ אַ קורצע רעדע אין פּויליש. ער ווינשט, צו טראָגען הויך די פֿאָהן, וועלכער זאָל אַרונטערנעמען די גאַנצע יודישע יוגענד, דערבײַ בונדט ה' קאָהן אויף די בלויווײַסע באַנד פֿון דער פֿאָהן.

בעת'ן אויפֿקלעבען דעם קראַנץ האָט געהערשט אַ טויטע שטילקייט, און דער „בר כוכבא"-אָרקעסטער האָט געשפּילט דעם פּוילישען הימן.

נאָך דער פֿײַערליכער צערעמאָניע, געהט דער צוג אַרויס פֿון דער סינאַגאָגע אויף דער זשעלאַנאַ צו דער פּעטריקאָווער און קומט אַזוי אָן פֿולער אָרדנונג אָן

צום קבר פֿון „אונבעקאַנטען זעלנער"

וואו ס'ווערט אָנגעקלעגט אַ קראַנץ פֿון „בר כוכבא".

פֿונ'ם קבר פֿון „אומבעקאַנטען זעלנער" געהט דער צוג צוריק דורך פּעטריקאָווער גאַס אויף דער פּאָלודניאָוואַ און עס קומט פֿאַר דער אַרויפֿמאַרש אויף דעם אײגענעם פּלאַץ פֿון „בר כוכבא", וואו עס זאָל אויסגעבויט ווערען אַ טורן-האַלע און ספּאָרט-פּלאַץ.

אויפֿ'ן פּלאַץ זענען ווידער געהאַלטען געוואָרען רעדעס, דאַן האָט דער „בר כוכבא" אָרקעסטער געשפּילט דעם פּוילישען הימן און „התקוה" און דער פֿײַערליכער צוג איז אויפֿגעלעזט געוואָרען.

די פֿייערליכע אַקאַדעמיע אין זאַל פֿון לאָדזער שטאָט-ראַט

(—) זעהר פֿײַערליך און ערפֿאָלגרײַך איז געווען די אַקאַדעמיע, וואָס איז אָרגאַניזירט געוואָרען דורך „בר כוכבא" אין זאַל פֿון לאָדזער שטאָט-ראַט.

די ווירדען-טרעגער פֿון דער לאָדזער מאַכט, סײַ דער ציווילער, סײַ דער מי־ ליטערישער, די רעפּרעזענטאַנטען פֿון אַלע טורן- און ספּאָרט-פֿעראײַנען פֿון לאָדז און פֿון דער לאָדזער סביבה, די פֿערטרעטער פֿון די אָנגעזעהענסטע יודישע און נישט-יודישע אינסטיטוציעס און פֿאַרשטעהער פֿון דער פּרעסע האָבען אָנגעפֿילט די יום-טוב'דיג אויס-געפּוצטען זאַל ביז'ן לעצטען פּלאַץ.

ד"ר ל. פֿאַלק, געוו. לאַנגיעהריגער פּרעזעס פֿון „בר כוכבא", עפֿענט די אַקאַדעמיע און דער „בר כוכבא"-אָרקעס-טער שפּילט אָפּ דעם פּוילישען נאַציאָ-נאַלען הימן און די „התקוה", וואָס אַלע אָנוועזענדע הערען אויס שטעהענדיגער-הייד.

אין פּרעזידיום פֿערנעהמען פּלאַץ די ה"ה באַרים אײַטינגאָן, קאָנסול מאַקס קאָהן, דיר. לעקוך, ד"ר לעזער, ד"ר גאָט-ליב, וואָלף, ה' שטראַהווײַס און ד"ר ל. פֿאַלק, וועלכער פּרעזידירט די אַקאַדע-מיע. ער בעגריסט אין דער פּוילישער שפּראַך די פֿאַרשטעהער פֿון דער מאַכט, בעזונדערס דעם פֿערטרעטער פֿון וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט, דעם אָנוועזענדען גענעראַל מאַלאַכאָווסקי, שעף פֿון ד.אָ.ק. דעם פֿערטרעטער פֿון מאַגיסטראַט, לאַוניק יאָעל, דעם סטאַראָסטע רזשעווסקי, דעם פֿערטרעטער פֿון דער שטאָט-סטאַראָסטווע ה' עהרליך, דעם פֿערטרעטער פֿון שטאָט-ראַט דיר. רונדאַ, פֿער-טרעטער פֿון דער פּאָליצײַ-קאָמענדע און אַנד.

די ערשטע בעגריסט-רעדע האַלט אין דער פּוילישער שפּראַך דיר. ריגיער. אין אַ שענער פֿאָרם און קרעפֿטיגע ווערטער רעדט ער אַרום די בעדײַטונג פֿון דער יודישער טורן-ספּאָרט-בעוועגונג און איהר גרויסע ערציהערישע בעדײַטונג פֿון אַלגעמײַן מלוכה-שטאַנדפּונקט און פֿאַר דער פֿיזישער און גײַסטיגער אויפֿ-לעבונג פֿון יודישען פֿאָלק בפרט.

ד"ר ירמיהו פֿרענקעל האַלט די צווײַ-טע בעגריסט-רעדע אין דער העברעאישער שפּראַך, בעטאָנענדיג די גרויסע בעדײַ-טונג פֿון הײַנטיגען יום-טוב.

לײַדער האָט די פֿערוואַלטונג פֿון „בר כוכבא" נישט געזאָרגט דערפֿאַר, אַז עס זאָל געהאַלטען ווערען אַ בעגריסט-רעדע אויף איהר יום טוב אויך אין יודיש, אין דער צײַט, וואָס בדרך כלל האָט זי אַ פּאָזיטיווע בעציהונג צו דער יודישער שפּראַך. דאָס איז אַ פֿעהלער, וואָס האָט בשום אופֿן נישט געדאַרפֿט בעגאַנגען ווערען.

עס הויבט זיך דאַן אָן די צערעמאָניע פֿון אַרײַנשלאָגען די זשעטאָן-נעגעל אין שמוקען פֿון דער נײַער העראַלדישער בלוי-ווײַסער פֿאָהן, וועלכע טײלט זיך אויס פֿון אַלע אַנדערע פֿעהנער פֿון די יודישע ספּאָרט-פֿעראײַנען, וואָס זענען אויפֿגע-הילט אויף דער עסטראַדע. דעם ער-שטען זשעטאָן-נאָגעל קלאַפּט אַרײַן דער פֿערטרעטער פֿון וואָיעוואָדע, דע-פּאַרטאַמענט-שעף טימעניצקי, דעם צווײַטען קלאַפּט פֿערזענליך אַרײַן גענע-ראַל מאַלאַכאָווסקי, דעם 3-טען — סטאַ-ראָסטע זשעווסקי, דעם 4-טען — פֿער-טרעטער פֿון שטאָט-סטאַראָסטע ה' עהרליך, דעם 5-טען — אין נאָמען פֿון שטאָט-ראַט, דיר. רונדאַ, און אויפֿטראַג פֿון מאַגיסטראַט קלאַפּט אַרײַן דעם זשע-טאָן-נאָגעל לאַוניק יאָעל, וועלכער גיט אָפּ אַן ערקלערונג אין נאָמען פֿון שטאָט פּרעזידענט, אַז ער שענקט 100 זל. לטובת „בר כוכבא". גלײַכצײַטיג בעגריסט לאַוניק יאָעל אויף יודיש אין נאָמען פֿון ברודער-פֿעראײַן „חשמונאי".

אין נאָמען פֿון דער יוד. קהלה-פֿער-וואַלטונג קלאַפּט אַרײַן אַ זשעטאָן-נאָגעל פּרעז. מינצבערג, וועלכער שפּענ-דעט אויך גלײַכצײַטיג אין נאָמען פֿון דער קהלה 100 זל.

ד"ר לעזער בעגריסט וואַרעם דעם „בר כוכבא" אין נאָמען פֿונ'ם יודישען צענטראַל-ראַט פֿאַר פֿיזישער ערציהונג אין פּוילען, ווי אויך אין נאָמען פֿון קראָקאָווער „מכבי".

ד"ר לאַפּונגער (וואַרשאַ) בעגריסט אין נאָמען פֿון וועלט-פֿערבאַנד „מכבי" און אין נאָמען פֿון וואַרשאָווער „מכבי".

ה' טײַטלבוים ... זײַן רעדע אין יודיש און ווינציג און הומאָרפֿול.

עס קלאַפּען אַרײַן זײַערע זשעטאָן-נעגעל צעהנדליגער פֿערטרעטער פֿון די ספּאָרט-פֿעראײַנען, יודישע און נישט-יודישע, פֿון לאָדז און פֿון דער סביבה.

זעהר ריהרענד איז געווען, ווען דער פֿאָרזיצער האָט אײַנגעלאַדען די אלמנה ד"ר פּריבולסקאַ, די פֿרוי פֿון פֿריהצײַטיג-פֿערשטאָרבענעם ד"ר ל. פּריבולסקי, אַרײַנצוקלאַפּען דעם זשעטאָן-נאָגעל אויף איהר נאָמען. עס האָט זיך אויסגעריכט, ווי אין זאַל וואָלט אויפֿגעקומען די געשטאַלט פֿון דעם אונז אַלעמען אַזוי ליבן און טײַערן יודישען קולטור-טוער און אונערמידליכען „בר כוכבא"-פּרעזעס, וועמען עס איז נישט בעשערט געווען צו זײַן צוזאַמען מיט אונז בײַ דעם חגיגת הרגל פֿונ'ם פֿעראײַן, אין וועלכען ער האָט אַרײַנגעבראַכט אַ פֿרישע לעבען און אַ פֿרישע אַקטיוויטעט...

אינזש. ג. פּראַשקער בעגריסט „בר כוכבא" אין נאָמען פֿון דער ציוניסט. פֿראַקציע אין שטאָט-ראַט. עס קלאַפּען נאָך אַרײַן זשעטאָנען און טײל האַלטען קורצע בעגריסונגס-רעדעס די ה"ה מ. רומקאָווסקי — אין נאָמען פֿון „העלע-נובעק", ה' פֿײַנבערג — אין נאָמען פֿון דער ציוניסט. אָרגאַניזאַציע, ה' מרחיב — אין נאָמען פֿון „הזמיר", רעדאַקטאָר ישראל קאַהאַן — אין נאָמען פֿון „לאָדזער טאָגעבלאַט", ה' לודוויג צוקער — אין נאָמען פֿון „בני ברית", פּאָרוטשניק וואָסקאָוויטש — אין נאָמען פֿון פּאָוויאַטאָווען אַמט פֿאַר פֿיזישער ערציהונג, מאַיאָר אָרלאָט — אין נאָמען פֿון מיליטערישען ספּאָרט-קלוב, ה' רינגאַרט — קק"ל, אינזש. ווײַנבערג — אין נאָמען פֿון דער לאָדזער „עלעקטראָווניע", וועלכע שפּענדעט אויך 100 זל. לטובת „בר כוכבא" און נאָך פֿיל פֿיל אַנד. אין נאָמען פֿון לאָדזער ווירטשאַפֿטליכע אָרגאַניזאַציעס, קרעדיט-אינסטיטוציעס, האַנדווערקער-פֿערבאַנד און האַנדווערקער-קאַמער, פֿון „אָרט", „טאָז", „לינת הצדק", פֿון רעדאַקציעס, ווי אויך אַ גאַנצע רײַהע פֿערטרעטער פֿון די קרײַז-פֿערבאַנדען פֿון פֿוס-באַל, באָקס, שווער-אַטלעטיק, ווי אויך אַ סך אַנגעזעהענע פּריוואַטע פּערזאָנען.

די ראָזיגע צערעמאָניע פֿערציהט זיך ביז 2 שעה און 8 אַ זײגער אין אָווענד פֿערלאָזען די פֿערזאַמעלטע די זעהר אײַנדרוקספֿולע אַקאַדעמיע.

* * *

בײַנאַכט איז פֿאָרגעקומען אַ גרויסער באַנקעט אין „פּיקאַדילי", וועלכער האָט זיך פֿערצויגען ביז שפּעט אין דער נאַכט.

ראַדיאָ פּראָגראַם

מאָנטאָג, 5. מאַי.

לאָדז (233,8) 11.30–11.45 אינלענדישע פּרעסע-איבערזיכט (פּ.א.ט.), 11.58—12.05 שעה-צייכען. 12.30—13.30 גראַמאָפאָן-פּליטען-מוזיק. 15.— קאָמוניקאַציע-איבערזיכט (טראַנסמ. פֿון וואַרשע); 15.45 פֿאָרלעזונג פֿאַר מאָטאָרזשיסטען א. ט. „די פּוילישע פּראָגע וועהרענד דער וועלט-מלחמה" פֿון פּראָפֿ. ה. מאָשטשיצקי (טראַנסמ. פֿון וואַרשע). 15.35 פֿאָרלעזונג פֿאַר מאָטאָרזשיסטען א. ט. „דאָס נײַע צײַטיגע פּוילען" פֿון פּראָפֿ. אַל. יאַנאָווסקי (טראַנסמ. פֿון וואַרשע), 16.15 פּראָגראַם פֿאַר קינדער „דער מאַי יו"ט" (טראַנסמ. פֿון וואַרשע). 16.45—17.15 גראַמאָפאָן-פּליטען-מוזיק. 17.45 קאָנצערט (טראַנסמ. פֿון וואַרשע). 18.45 פֿערשידענעס (לאָדזער), 19.25 טעכנישע געשפּרעכען. 19.40—19.50 ראַדיאָ פּרעסע. 19.58—20.— שעה-צייכען, 20,05—20.30 פֿאָרטראַג א. ט. „ווי אַזוי אַרבייט דאָס מענשליכע בלוט" (טראַנסמ. פֿון קראָקאָ). 20.30 אָפּערעטע פֿון שטרויס „אויף דער פֿריהלינג" (פֿון וואַרשאַ), — 22.— מעלדונגען, 22.15 ווירטשאַפֿטליכער קאָמוניקאַט פֿון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער, 22.25 „לעצטע כראָניק" (טראַנסמ. פֿון וואַרשאַ). 22.45 פּ. אַ. ט.-בעריכטען. 23.—24.— טאַנץ-מוזיק.

פּויזען (335) 17.45 נאָכמיטאָג-קאָנצערט.

אויסלענדישער ראַדיאָ-פּראָגראַם.

בערן (403) 20.15 טראַנסמיסיע פֿון שטאָטישען טעאַטער אין לוצערן „די ווייסע דאַמע" (אָפּערע).
בערלין (418) 20,45 „פּאַסטוראַלע" (אָפּערע).
פּאַריז (1725) 21.— „קעניג עדיפּ".
מאַילאַנד (501) 21.— „שוואַלב" (אָפּערע).
בריקעל (509) 21.30 טראַנסמיסיע פֿון בעט-האָווען-אָווענד.
לאָנדאָן-רעגיאָנאַל (356,3) קאָנצערט פֿון נײַ-צײַטיגע מוזיק.

אונגליקליכער שפּרונג פֿון טראַמוויי

(§) נעכטען האָט אויף 11. ליסטאָ-פּאַד גאַס 70 פּאַסירט אַן'אונגליקליכער צופֿאַל, צוליב אונפֿאָרזיכטיגען אַרויס-שפּרינגען פֿון טראַמוויי דער 35-יעהרי-גער יאַן שעסאַרעק איז אַראָפּגעשפּרונ-גען פֿון טראַמוויי און זיך שווער צע-קלאַפּט. פּאָגאָטאָווי האָט איהם ער-טײלט הילף. ער איז אויך דורך פּאָלי-צײַ צוגעצויגען געוואָרען צו פֿעראַנט-וואָרטליכקייט פֿאַר זײַן לײַכטזיניגע טאַט.

פֿון די קורסען פֿאַר האַנטווערקער בײַ דער געז. „אָרט"

הײַנט מאָנטאָג דעם 5 מאַי אַ זייגער 8 אי'ן אָווענט הויבען זיך אָן די למודים אויף די קורסען פֿאַר האַנטווערקער בײַ דער געזעלשאַפֿט „אָרט" אין שול-לאָקאַל פּיעטריקאָווער № 18 קווער - אָפּיצינע צווייטער שטאָק.

אַלע פֿערשריבענע שילער ווערען דערמיט אויפֿגעפֿאָדערט צו קומען פּינקטליך.

נײַע אײַנשרײַבונגען אויף פּאַראַלעל-קורסען קומען פֿאָר אין די שעה'ן פֿון 8–10 אין אָווענט אין זעלבען לאָקאַל.

קופּאָן № 123
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.

דער בעזיצער פֿונ'ם דאָזיגען קופּאָן קאָן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסול פֿון אונזער רעדאַקציע.

גילטיג הײַנט מאָנטאַג, דעם 5. מאַי פֿון 8—9 אָוו.

פֿון 1-טען מאַי נייער פֿאָהר-פּלאַן
אויף די הינטער-שטאָטישע טראַמווייען

(פּ) אויף די לאָדזער צופֿאָהר-טראַמ-וויען איז פֿון נעכטען פֿערפֿליכטענד אַ נייער פֿאָהר-פּלאַן.

דער טראַמוויי פֿון לאָדז קיין זגערזש וועט איצט קורסירען יעדע 20 מינוט פֿון 6 פֿריה ביז 9,40 אָווענד; עקסטראַ-טראַמווייען קיין זגערזש וועלען אָפּגעהן 22.40 און 24.00. קיין אָזאָרקאָוו וועט געהן פֿון לאָדז אַ טראַמוויי יעדע 40 מינוט, אָנהויבענדיג פֿון 5.50 פֿריה ביז 20,30 אָווענד דער טראַמוויי 13,10 וועט נישט קורסירען. קיין אַלעקסאַנדער וועט אָפּפֿאָהרען אַ טראַמוויי פֿון לאָדז יעדע 30 מינוט פֿון 5,45 פֿריה ביז 20,15 אָווענד, עקסטראַ-טראַמווייען קיין אַ-לעקסאַנדער וועלען אָפּגעהן 41,45 און 23,15, קיין קאָנסטאַנטינאָוו יעדע 30 מי-נוט פֿון 6,05 פֿריה ביז 21,05 אָווענד.

קיין לוטאָמירסק וועט אָפּגעהן אַ טראַמוויי יעדע 45 מינוט פֿון 6,15 פֿריה ביז 21,45 אָווענד; קיין קאָנסטאַנ-טין יעדע 15 מינוט פֿון 6 פֿריה ביז 22 אָ. עקסטראַ-טראַמווייען קיין קאָנ-סטאַנטין וועלען אָפּגעהן 22,40 און 23.10 אָווענד.

קיין פּאַפּיאַניץ (צום וואָקזאַל) יעדע 20 מינוט פֿון 6,20 פֿריה ביז 21,40 אָווענד עקסטראַ-טראַמווייען וועלען אָפּ-געהן 22.30 און 24.20 אין אָווענד

קיין רודאַ-פּאַביאַניץ וועט אָפּגעהן אַ טראַמוויי יעדע 30 מינוט פֿון 6,45 פֿריה ביז 22,15 אָווענד, עקסטראַ-טראַמ-ווייען 22,45 און 23,35 אין אָווענד.

לאָקאַלע צוגען פֿון לאָדז קיין ראַ-דאָגאָשטש, ושאַביעניץ, רונד-באַהן און צוריק וועלען קורסירען יעדע 10 מי-נוט פֿון 6.20 פֿריה ביז 22 אין אָוו.

די בילעטן אויף די עקסטראַ אָווענד-טראַמווייען קאָסטען טאָפּעלט, חודש ביכלעך אויף די טראַמווייען זענען נישט גילטיג.

—:0:—

פֿערקויפֿטע נשמות
שפּאַנענדער ראָמאַן

(40 פֿאָרטזעצונג)

— איך מוז נקמה נעהמען — האָט די שעהנע פֿרוי געוואָיעט — אָבער אַליין וועל איך עס נישט קענען טהון, ווייל די מאַרקיזין איז יעצט אַ הערשערין איבעראַל. אָבער צי קאָן איך נישט האָבען אַזאַ מענש, וועלכער קאָן אַלעס אויספֿיהרען? איך קאָן דאָך איהם זאָגען, אַז איך וועל זײַן דײַן פֿרײַנדין, אַלעס וועל איך אָוועקלײגען פֿאַר דײַנע פֿיס, וואו דו וועסט געפֿינען גרויסע אוצרות, איך וועל אַלעס פֿערראַטען!

זי האָט איבערגעריסען, טהוענדיג אַ ציטער אויפֿ'ן גאַנצען קערפּער.

— אַלזאָ, איך האָב בעשלאָסען — האָט זי ווײַטער געזאָגט — ביז יעצט האָב איך אַלעס אָבגעשלעפּט, יעצט האָב איך שוין אָבער אַ נעווויסען ציעל!

— ברייטשייד איז מײַן פֿרײַנד! אָבער וואו קען ער יעצט זײַן? מען זאָגט, אַז ער זיצט אין דער באַסטיליע, נינעטטאַ האָט מיר אָבער געזאָגט, אַז עס איז נישט אמת. אַך ברייטשייד! וואו ביזטו יעצט, דו שעהנער, שטאָלצער העלד!

עס האָט זיך איהר אויסגעדוכט, אַז מען געהט.

— יעצח קען ער נישט קומען, ווייל עס איז העלער טאָג. אָבער בײַנאַכט. ער וועט זיכער קומען, ער האָט עס מיר צוגעזאָגט, ער ווייסט, אַז איך האָב פֿאַר איהם אַ סך וויכטיגע נייעס.

זי האָט ווידער אויפֿגעהויבען די אָרעמס, די אויגען האָבען איהר געברענט, איהר קערפּער האָט אינגאַנצען געציטערט.

ברייטשייד קום אין מײַנע אָרעמ'ס — האָט זי ליידענ-שאַפֿטליך גערופֿען — קום שנעלער איך וועל דיך רײַך מאַכען! איך ווייס פֿון וואַנען דו שטאַמסט, מיר זענען פֿון איין יחוס, פֿאַרוואָס זאָל איך דיך נישט ליב האָבען? דו ליבער, שמאָלצער העלד מײַנער. איך ערוואַרט דיך אַלס אַ פֿרײַנדין, אַלס געליבטע! קום, איך עפֿען פֿאַר דיר מײַנע אָרעמ'ס.

קאַפּיטעל צוואַנציג.

דער פֿעררעטער.

אין די קאַטאַקומבען, וואו עס איז זעלטען ווען אַ מענש אַרײַנגעקומען, האָט מען בעמערקט ליכט. צוויי מאַנסלײַט, „פֿלעדערמויז" און ברייטשייד האָבען נעזוכט די געהיימניספֿולע טרומנע.

זענען מיר כאָטש אויף דעם אמת'ען וועג? — האָט ברייטשייד אַ פֿרעג געטאָן זײַן פֿיהרער — דאָ איז אַזוי פּוסט, אַזוי שרעקליך, צי וועלען מיר, דאָ-אַרום זיך אַרײַנ-קריגען אין די קלויסטער-קברים?

— זײַט זיכער, גאַטשעלניק! — האָט דער פֿעררעטער געענטפֿערט — נאָר אַביסעל געדולד, און אויסדויער, און מיר וועלען קומען אויפֿ'ן אמת'ן אָרט!

און זיי זענען ווײַטער געגאַנגען אין זײַער שרעקליכען וועג, טרעטענדיג איבער טויטע מענשליכע קערפּערס.

פּלוצלינג האָט זיך ברייטשייד אָפּגעשטעלט.

— אונטער אונז איז אַ טיפֿער אָפּגרונד — האָט ער געזאָגט מיט פֿערוואונדערונג.

— איך גלויב, האָט „פֿלעדערמויז" געענטפֿערט מיט אַ כלומרשטער גלײַכגילטיגקייט, — דאָ אונטער אונז געפֿי-נען זיך נאָך טיפֿע רוימען, זיי שטאַמען נאָך פֿון די אַלטע צײַטען און עס פֿיה־ט נישט צו קיין שום וועג.

ברייטשייד איז ווײַטער געגאַנגען.

„פֿלעדערמויז" איז געגאַנגען פֿאָראויס, מיט שנעלע טריט, דערווייטערנדיג זיך עטוואָס, פּלוצלינג האָט ער זיך אָפּגעשטעלט.

— וואָס איז עס אַזוינס? — האָט ברייטשייד אַ פֿער-וואונדערטער אויסגערופֿען.

נאַ דיר, פֿאָהר אין גהינום אַרײַן, דו פֿאַדלעץ אײַ-נער! — האָט דער רויבער אויסגעשאָסען מיט אַ שפּאָטיש געלעכטער.

ברייטשייד האָט געוואָלט אַ שפּרונג טון פֿאָראויס, אָבער די פֿאַדלאָגע האָט אַוועקגערוקט זיך פֿון אונטער זײַנע פֿיס: ער איז ררײַנגעפֿאַלען אין אַ טיפֿען, טיפֿען אָפּגרונד...

„פֿלעדערמויז" האָט נאָר בלויז געהערט דעם אָפּ-קלאַנג פֿון אַראָפּגעפֿאַלענעם קערפּער, דערנאָך איז געוואָ-רען טויט שטיל.

דאָס איז געווען אַזאַ פֿערבאָרגענע טיר אין דער פֿאָדלאָגע, וועלכע האָט זיך אויפֿגעעפֿענט אויף אַ ספּרענ-זשינע.

— פֿון דאָרט וועט ער זיך שוין נישט אַרויסקריגען — האָט דער שעלמישער „פֿלעדערמויז" געזאָגט צו זיך, צו-מאַכענדיג פֿעסט די געהיימע טיר. — עס איז מיר דאָך געלונגען איהם אַרײַנצופֿרײַערן, ווי ער האָט עס געגלויבט אין דער געשיכטע וועגען דער געהיימניספֿולער טרומנע, די מעשה איז אפֿילו נישט קיין אויסגעטראַכטע, אָבער די אוצרות זענען פֿאַר מיר מיט'ן רויטען פּויל. מיר מוזען פֿערבלײַבען די הערשער, מיר וועלען זײַן די בעפֿעהל-געבער און אויב „טויט-פֿויגעל" וועט נישט וועלען, וועט מען איהם אויך אָפּרוימען פֿון וועג. „פּוהאַטש"-זיצט אין דער באַסטיליע, ער וועט מיר נישט שטערען, טאַני איז נישטאָ — אַ שאָד. אָבער וואָס איז דער מעהר, עס זענען דאָך דאָ אַזוי פֿיל שעהנע מיידלעך אויף דער וועלט.

דער פֿינסטערער פֿערשוין האָט נאָך מיט דער פֿויסט אַ קלאַפּ געטוהן אין דער פֿערבאָרגענער טיר און געזאָגט:

— זאָל דיר דאָרט גוט זיין, אין גהינום — האָט ער גרקריצט מיט די צייהן — דו וועסט מיר שוין נישט שטעהן מעהר אין וועג!

ער איז געגאַנגען פֿאָרזיכטיג פֿאָראויס, לייכטענדיג זיך מיט'ן לאַמטערנדעל, אָפּשטעלענדיג זיך פֿון צייט צו צייט, אַזוי ווי ער וואָלט זיך אָריענטירט אין די קאָרי-דאָרען.

(פֿאָרטזעצונג קומט)

טעלעגראַמען

טשערנאָבילער רבי פאָהרט קיין אַמעריקאַ

רינגע, 4. (יט"א)

דער טשערנאָבילער רבי איז אָנגעקומען קיין רינגע אויף'ן וועג קיין אַמעריקאַ, וואו ער וועט זיך בעזעצען אויף שטענדיג.

גע'שמד'טער מוזיק-קריטיקער און זיין פרוי קעהרן זיך צוריק צום יודענטום אויפ'ן טויטען בעט

בודאַפּעשט (יטא) נאָך דעם צוזאַמענברוך פון דער פּראָלעטאַרישער דיקטאַטור האָט דער בעקאַנטער מוזיק-קריטיקער און פּראָפעסאָר פון דער מוזיק-הויכשול ד"ר בעלא דיאָזי און זיין פרוי די בעריהמטע אָפּערן-זינגערין בער טאַ האַנדעל, פערלאָזען דאָס יודענטום. אין יאָהר 1927 האָט זיך די פרוי אויף דעם טויטען בעט צוריקגעקעהרט צום יודענטום. מיט אַ פּאָר טעג צוריק איז געשטאָרבען ד"ר דיאָזי. אויך ער האָט פאַר זיין טויט דרינגענד געבעטען צוריק אויפנעמען אין יודישען גלויבען. דער הסכם איז מיטגעטיילט געוואָרען ווען ער איז שוין געווען טויט. ד"ר דיאָזי איז געבראַכט געוואָרען צו קבורה אויף דעם יודישען בית-עולם נעבען זיין פרוי.

51000 אותיות אויף אַ קאַרטעל האָט אָנגעשריבען אַ יוד. יונגערמאַן

דאָס קאַרטעל האָט ער איבערגעשיקט דעם פּרעזידענט פון דער פראַנצויזישער רעפּובליק

פּאַריז. — דער יונגער זיינער-זיינער-גערמאַכער ה' משה קירשענבלאַט (2 רו עמיל לעפּין) האָט געשלאָגען אַ נייעם רעקאָרד אין אָנשרייבען וואָס מעהר ווערטער אויף אַ פּשוט פּאָסט-קאַרטעל. ער האָט אויף אַ קאַרטעל אויסגעשריבען איבער 23 טויזענד ווערטער, צוזאַמען 51 טויזענד אותיות. ער האָט געשריבען פראַנצויזיש די געשיכטע פון זשאַן ד'אַרק לויט אַ פראַנצויזישען היסטאָרי-קער. ה' משה קירשענבלאַט איז זעהר שטאָלץ פון זיין אַרבייט. ער איז איצט זעקס יאָהר אין פראַנקרייך, און כאָטש ער אַליין שטאַמט פון לובלין, האָט ער דאָך די געשיכטע פון זשאַן ד'אַרק אָנ-בערגעשריבען אַלס „אונזער נאַציאָנאַלע העלדין".

זיין קאַרטעל האָט משה קירשענבלאַט איבערגעשיקט דעם פּרעזידענט פון דער רעפּובליק, ה' דומערג.

ברוטאַלע אַראַבער ווערען בעפרייט

ירושלים, 4. (יט"א)

3 אַראַבער פון חיפה, וועלכע האָבען ערמאָרדעט דעם יוד ישראל דרעהער בעת די אונרוהען, און אויסגעזעצט צו ווערען פרייעט געוואָרען.

היינט געפינען זיך נאָך אין חיפה 8 אַרעסטירטע אַראַבער, אַלע אַנדערע זיינען בעפרייט געוואָרען.

אין יפו האָט דאָס געריכט פריי-געשפּראָכען 6 אַראַבער, וועלכע זיינען געוואָרען אָנגעקלאָגט אין העצען געגען יודען בעת די אונרוהען.

מאַהאַטמאַ גאַנדי

ענדע פון זייט 3.

אמת אין לעבען, און אַ גרויסען און פער ווינקעלטען פּאָליטישען קאַמף פון אַ פּיל-מיליאָניג פאָלק נעגען זיינע הערשער און אונטערדריקער.

אַ צדיק קעמפט פאַר צדקות, אַ מענש פון יושר מאַהנט יושר.

אַ צדיק קעמפט נעגען אַ רשע. דער צדיק קעמפט מיט די מיטלען פון אַ צדיק.

דער צדיק גאַנדי קעמפט געגען דער רשעות פון דעם רשע פערשטעהט נישט דער דאָזיגער צדיק, ווי אַזוי קאָן מען בעקעמפען רשעות מיט רשעות. וואָרום אין דעם מאָמענט ווען דער בע'עולה-טער ווענדט אָן די זעלבע מיטלען פון דעם רשע, וואָס בע'עולה'ט איהם. איז ער אויך אַ רשע און ער קען שוין קיין יושר נים מאַהנען ביי דעם אונטערדרי-קער.

(ענדע—מאָרגען)

פאָדערונג צו פערביליגערען די טראַמוויי-בילעטען קיין קאָכאַנובקאַ

(פ) צוליב דעם, וואָס די דירעקציע פון די הינטערשטעטישע טראַמווייען האָט נעהעכערט דעם צופאָהר-פּרייז קיין „קאָכאַנובקאַ" ביז 60 גראָשען, האָבען 100 ווירטסלייט פון „קאָכאַנובקאַ" אויף אַ פערזאַמלונג, בעשלאָסען צו ווענדען זיך צו דער טראַמוויי-דירעקציע וועגען פערקלענערען דעם פּרייז פון טראַמוויי-בילעטען קיין „קאָכאַנובקאַ" ביז 30 גראָשען. אויב די פּרייז-רעדוק-ציע פון די בילעטען וועט נישט דורכ-געפיהרט ווערען ביז'ן 1. יוני ה. י., וואָרנען די „קאָכאַנובקער" הויז-אייגענ-טימער צו לאָזען אין גאַנג אויף דער ליניע לאָדז — קאָכאַנובקאַ אייגענע אויטאָבוסען.

נאַכט-דיזשורען אין די אַפּטייקען

פּאָולאַוויטש. פּעטריקאַווער 309; האַמבורג, גליבנאַ 50; גליבאַווסקי, נאַ-רוטאָוויטש 4; שניטקעוויטש, קאָפּערניק 26; לאַרעמבי, פּאָמאָרסקאַ 10 און פּאַ-מאָש, פּלאַץ קאַשטשעלנע 10.

Dr. Wołkowski

צעגיעלניאַנאַ 25
טעלעפאָן 126-87

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט ווענערישע קראַנק-הייטען און מענער-שוואַכע. אַלע-אַרט אַנאַליזען בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען. נעמט אָן פון 8—2, און פון 6—9 אָוונט. בעזונדער „וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. Ludwik Falk

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקהייטען
נאַרוטאָוויטש... נאַחראַט 7, טעל. 128-07
נעמט אָן פון 10—12, 5—7 אָוונט.

Dr. med. Adam Bender

נאַרוטאָוויטשאַ 30 טעל. 41-75
ספּעצ. פאַר אינערליכע און האַרץ-קראַנקהייטען

Dr. A. Mazur

ווסכאַדניאַ 65, — טעל. 166-01
נעמט אָן פון 10—2.81,30 און 4—6 אָוונט.

וועגען עמיגראַציע-, רייזע- און ווייזע-ענינים
אינפאָרמירט און שרייבט דאָס ביוראָ „אַרגוס", זאַכאָדניאַ 36.

אַ פעהיגער יונגערמאַן

פון זעהר אָרענטליכע עלטערן זוכט בעשעפטי-גונג ביי וואָס עס זאָל נישט זיין. עס קען זיין ביי צוויטערס שטריקעריי און וויל זיך פער-גלייכען אויף דעם סעזאָן. אָפּערטען ביי שמואל באַגאַכוואַל סטאַרי רינעק № 6

וויכטיג פאַר דאַמען!

מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבער-אַרבייטע איך אויף גענצליך נייע. געדענקט די אַדרעס:
23 זאַוואַרזאַ 23
פאַר נאָר 2.50 זל.
בעמערק.: גיי היטען די לעצטע נייהייטען אין פּיינער 50 פּראָצ. ביליגער, ווי איבעראַל אויספערטיגונג
„TOLA"

„אַרגוס", זאַכאָדניאַ 36
טעלעפאָן 108-47

הערט! לעזט!

אַכטונג! — אַכטונג!

קאָנקורענץ-פּרייזען!

כדי צו ערמעגליכן די ברייטסטע קרייזען פון ג' פּובליקום צו בעקו-מען אַ ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאַהמע' זענען די פּריי-זען אין מיין פאָטאָגראַפישן אַנשטאַלט געוואָרען פערקלענערט ווי:

12 שטיק	(„Express pictures")	זל. 2
6 „	פּאָסט-פאָטאָגראַפיעס	„ 2
6 „	פּאָסט- „ ברוין	„ 6
6 „	„ אויף זייד	„ 8

אַכטונג צו אַ ½ טוץ זיידענע פּאָסט-פאָטאָגראַפיעס גיט מען צו אַכטונג

אַן אָריגינעלען פּאָרטרעט בחנם!!

ס'ווערען אויך אויסגעפערטיגט פּאָרטרעטען אין ראַה-מען און אויך אַ פערקויף פון ראַהמען.

קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אַכטונג

„PARISIEN"

קונסט-אַנשטאַלט
פראַנציסקאַנער 30.

אינזש. אורי גליקליך וואָרענט, אַז

איידער איהר מאַכט דעם לעצטען דעצידירענדען טריט און בע-שליסט צו קויפען וועלכע נישט איז מאַשין, וועלכען נישט איז אַרטיקל פיל דער טעכנישער בראַנזשע, ווענדעט זיך צוערשט

צו אונז

מיר האָבען די גענעראַל-פערטרעטונג פון פערשידענסטע, ערשטקלאַסיגע, וועלט-בערימטע אויסלענדישע פאַבריקען און דאָס אויסשליסליכע רעכט צו פערקויפן זייערע אויסאַרבייטונגען אין פּוילן

איידער איהר מאַכט דעם לעצטן דעצידירענדן טריט און בעשליסט צו קויפען

שוין גנוצטע לאָקאָמאָבילן, מאָטאָרן, אויטאָמאָבילן אָדער פער שידענסטע אַנדערע אַרטיקלען פון דער טעכנישער בראַנזשע,—

בעראַט זיך צוערשט אומבעדינגט מיט **אונז**

אונזערע אינזשינערן, ערפאַרענע ספּעציאַליסטען אויף אַלע געביטען, וועלן אייך געבען זייער פאַכמענישע מיינונג, נאָך גע-נויער אויספראָבירונג און איבערנעמענדיג אויף זיך די פולע גאַראַנטיע.

מיר שטעלען גלייכצייטיג איין פערטרעטער אין אַלע פונקטן פון דער פּוילישער רעפּובליק. מיט אָפערטען קענען זיך ווענדען נור פערזאָנען מיט פעראַנטוואָרטליכער פערגאַנגענהייט, וואָס בע-זיצען אַנטשפּרעכענדע בעסטע רעפערענצען, אויסערסט טיכטיגע-ענערגישע און רעפּרעזענטאַטיווע. געוויסע טעכנישע קענטנישען זענען געווינשט.

מיר ליפערן דאָס בעסטע אויף מעגליכסט גוטע בעדינגונגען.

ווענדעט זיך שוין צו אונז, דען אָן ריזיקאָ וועט איהר האָבען בײדייטענדע געלד געווינסטן:

Inż. Urij Gliklich, Warszawa,
Elektoralna 11/12
skrz. poczt. 393. —— Tel. 36-76.

מעכאַנישע שלאָסעריי און ווייסעריי

J. Reder, Łódź

Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)

כ'נעם אָן פערשידענע שלאָסעריי-אַרבייט און אויטאָגענישע שווייסונגען אונטער גאַראַנטיע.
פּריוואַט-וואוינונג גדאַנסקאַ 20, וו. 17.

לעזט און אַבאָנירט לאָדזשער טאָגעבלאַט

כלאַנג-פילם-טעאַטער
„MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178

היינט און טעגליך! ● היינט און טעגליך!

„געפאַלענער מלאך"

דער אויבענדערמאַנטער פילם איז דער לעצטער אויסדרוק פון קלאַנג-פילם טעכניק. — אין די הויפּט-ראָלען:

Nancy Carrdl, Gary Cooper, Paul Lukas

– אויסערן פּראָגראַם: אַטראַקציע-קלאַנג-צוגאַבען –

פּאַרטאַרטוּ און פריי בילעטען אונגילטיג. נישט קוקענדיג אויף די גרויסע קאָסטען פון בילד זענען די פּרייזען פון פּלעצער נישט געהעכערט. אָנפאַנג פון סעאַנסען אין וואָכען טעג 5.30 שבת, זונטאָג און הגאות 3.30

חדשה בספרות העברית!

יצא לאור זה עתה ספר מדעי-אמנותי יחיד במינו, המעניין, מענג ומושך את לב הקורא בתוכנו ובסגנונו, בשם

„המוסקה בכתב הקדש, בתלמוד ובקבלה"

מאת י. קיהן

הספר נדפס בהידור על נייר משובח ומכורך יפה.
מחירו עם המשלוח 1 דולר. להשינו אצל המחבר

J. Kühn, WIEN XX, Karl Meisslstr. 1.

שענסטע 2 יודישע ביכער פון אַמעריקאַ!

נאָר וואָס זענען אָנגעקומען צום פערקויף פון אַמעריקאַ די צוויי שעהנע ביכער פון בעקאַנטען געלעהרטען און פאָרשער
• הרב יהודא ליב זלאָטניק (יהודא עלזעט)

1) קהלת

דער מענש און דאָס בוך.

דאָס בוך בעשטעהט פון דריי טיילען: I) אַן אָריגינעלע קינסט-לעריש-פּאָלקסטימליכע יודישע איבערזעצונג. II) גרינדליכע אי-בערזיכט איבער דער ביבעל-קריטיק. III) אָפּהאַנדלונג איבער אַלע ודישע איבערזעצונגען פון קהלת. אונזער גרעסטער פּאָעט ח. נ. ביאַליק שרייבט וועגען דעם בוך: די איבערזעצונג איז אמת'דיג וואונדערבאַר, זי שטייגט איבער אַלע פריהערדיגע יודישע איבער-זעצונגען. אויך אין פּרק'ס אין יהואש'ס איבערזעצונגען איז אַלץ מיד און שווער. הרב זלאָטניק איז דער ערשטער, וואָס האָט גע-פינען דעם ריכטיגען וועג און פאַסיגען סטיל „דאָס בוך איז אַ דע-לוקס-אויסגאַבע און פּראַכטפול געבונדען. פּרייז פון בוך איז 14 גילדען (אין אַמעריקאַ קאָסט עס 3 דאָלאַר)

2) מיט הונדערט יאָהר צוריק

אַ שילדערונג פון דעם אַמאָליגען לעבען ... יודישען פאָלק, זיינע מנהגים, קליידונגען, שטרעבונגען א. ז. וו. דאָס בוך איז פּראַכט פול געבונדען, דער פּרייז 5.50 זל.

די צוויי ביכער זענען צו בעקומען דורך פּאָסט-פּשעקאָז ביי:

Rabin Sz. Złotnik, Radom.

זעזנאַניעס

וועגען פאַדאַטעק דאַכאַדאָווי
שרייבט דאָס רעכטס-קאָנסולטענטן-ביוראָ „אַרגוס", זאַכאַדניאַ 36 – טעלעפאָן 108-47
דער טערמין איז נאָר ביז'ן 1 מאַי.

הכל צריכין למרא דבא!

(תנחומא)

אַלע סוחרים דאַרפן דעריבער געדענקען, אַז קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשע-ניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַלע אַרט פּאָדאַניעס, אויך שותפות-אַקטען, וואָוינונגס-אַקטען, אַפּע-לאַציעס, ווילאַנטשעניעס א. ד. גל. שרייבט און ערלעדיגט לויט'ן אוסטאַוו רעכטס-קאָנסולענט: **י. ח. בוזין**

לאָדז אָגראָדאָוואַ 3.

(עגזיסטירט זייט יאָהר 1910).

P.S. ספּעציעלע אָבטיילונג פאַר אינ-קאַסאָ פון פּראָטעסטירטע וועקסלען מיט פולער גאַראַנטיע פאַר'ן ערפאָלג. (אויף אַלע שטעט פון פּוילן) ביי בעטייליגונג פון רוטינירטע ענערגישע עקזעקוציע-פונקציאָנאַרען.

אַ סקלעפּאָווע

ווערט געזוכט אין די בעקעריי פּאָלודניאָוואַ 3

געגעני שוויס פון פיס

און אָדציסקעס נוצט נור פּראָשעק און פּלאַסטער „ראַדיקאַל" פּרייז נור 30 גר. אויך אַ גוט מיטל צו וואַנצען גאַראַנטירט אויף אַ גאַנצען זומער. אויך פלין „ראַדיקאַל" וואַשט אָב שמוץ און פלעקער פון אַלע קאָלירטע שיך פּרייז נור 50 גר. אַ פלעשעל. צו בעקומען ביים ציי‏טונגס-פערקויפער וועלנאַרוש, אַלטשטאָדט № 1 אויך צעגעלניאַנאַ № 37 ביים ציי‏טונגס-פערקויפער נעבען אייזען-געשעפט.

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס, אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען אַ יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען גאָרניט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע ניט.

זאַוואַדזקאַ 19 פר. 1 שט.

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה,

בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש, אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום. איבער דעם זאָלסטו קומען אין מיין **רעכטסקאָנסולענטען-ביוראָ** צו **ה' מאַנעלאַ**, פּיעטריקאָווער 17 זאַכאָדניאַ 52
טעלעפאָן 148-79

וואו ס'ווערט פּינקטליך און געוויסענהאַפט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעס, זאַפּעזפּיעטשע-ניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגן דירות אין אוזשאָנד ראָזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

מיט אַכטונג
ד. מאַנעלאַ, רעכטסקאָנסולענט
פּיעטריקאָווער 17

געגען שוויס פון פיס

און אָדציסקיס, נוצט נור פּראָשעק און פּלאַסטער „ראַדיקאַל" פּרייז נור 30 גראָשען אויך אַ גוט מיטעל צו וואַנצען גאַראַנטירט אויף אַ גאַנצען זומער, פּרייז 75 גר. פאַר אַ פלעשעל פון 100 גראַם, אויך פלין „ראַדיקאַל" וואַשט אָפּ שמוץ און פלעקען פון אַלע קאָלירטע שיך. פּרייז 50 גראָשן אַ פלעשעל. צו בעקומען ביים ציי‏טונגס פערקויפער ווינער, פּיעטריקאָווער 10

אַ געהילף-צושניידער

און נייהער פון שאַכטלען
זוכט בעשעפטיגונג אין אַ שאַכטעל-פאַבריק.
גלובנאַ 58 ח. וואַרגאַן.

אַבאָנעמענטס-פּרייזן ... אַנאָנסען-פּרייזן ...

Redaktor-wydawca B. Hamburski

Tłocznia: B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska ...